

Lifestyle patterns of young athletes and environmental values

Gholamreza Khoshfar^{*1}, Bahman Tayyebi²

Received:

2 August 2025

Accepted:

9 October 2025

Keywords:

Lifestyle, Environmental Values, Youth, Athletes.

Abstract

This study aimed to identify the impact of the lifestyle pattern of young athletes on environmental values. The research method was mixed (quantitative and qualitative). In the qualitative part, the Delphi method was used to identify the dimensions of the lifestyle pattern and prepare a questionnaire, and the Abedi Sarvestani questionnaire (2015) was used to measure environmental values. Respondents answered the questions on a five-point Likert scale. The validity of the measurement tool was confirmed through convergent validity (0.786) and the reliability of the tool was also confirmed using Cronbach's alpha coefficient (0.879). The statistical population included all athletes aged 15 to 35 with at least five years of sports experience. The samples were determined and selected based on the Ministry of Interior's development program division using the Cochran table from five selected provinces (Tehran, Isfahan, Kurdistan, Khuzestan, and Golestan), a total of 1986 people. The results showed that there is a positive and significant relationship between lifestyle pattern and all six of its dimensions and environmental values. Also, the lifestyle pattern of young athletes has the strongest relationship with ecosystem-centered environmental values and the weakest relationship with God-centered environmental values, and human-centered environmental values are in the moderate range. These results, on the one hand, emphasize the role of sports activities in strengthening environmental attitudes, and on the other hand, indicate differences in the degree to which different dimensions of environmental values are influenced by athletes' lifestyles.

Extended Abstract

1.Introduction

Contemporary interdisciplinary research has increasingly recognized lifestyle as a pivotal determinant of environmental behaviors, with the lifestyle patterns of athletic communities—particularly young athletes—holding exceptional significance. As influential social role models, young athletes possess a unique capacity to shape societal environmental attitudes and values. This study examines the systematic relationship between lifestyle patterns and ecological values among young athletes (aged 15-35), addressing a critical research gap at a time of unprecedented global environmental challenges, including climate change, biodiversity loss, and widespread pollution. By identifying key factors influencing environmental value formation, the research provides a scientific framework to inform policymakers in sports, environmental, and educational sectors, enabling the design of targeted educational programs and behavioral interventions that advance sustainable development goals. The study contributes theoretically to environmental

¹ Associate Professor of Sociology, social sciences and Humanities Faculty, Golestan University, Gorgan, Iran. (gh.khoshfar@gu.ac.ir)

² Assistant Professor, Department of Sport Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences, Golestan University, Gorgan, Iran. (b.tayyebi@gu.ac.ir)

psychology and sports sociology literature while offering practical strategies to promote environmental stewardship among this influential demographic.

2. Research Methodology

This study employed a robust mixed-methods design, integrating qualitative and quantitative approaches to thoroughly examine the relationship between young athletes' lifestyles and environmental values. The qualitative phase utilized the Delphi technique with 19 domain experts (academics, sports ministry officials, and senior coaches) across four iterative rounds, establishing consensus on 61 validated items comprising six key lifestyle dimensions: cultural consumption, material consumption, religiosity, social relationships, leisure management, and health-oriented nutrition.

For the quantitative phase, we implemented a comprehensive measurement strategy using two rigorously validated instruments:

1. Lifestyle Assessment Questionnaire (Researcher-Developed):
 - Demonstrated excellent reliability (Cronbach's $\alpha = 0.879$)
 - Confirmed construct validity through:
 - Confirmatory Factor Analysis (CFA) with all factor loadings > 0.5
 - Average Variance Extracted (AVE) values exceeding the 0.5 threshold for all dimensions
 - Composite Reliability (CR) scores > 0.7
2. Abedi Sarvestani Environmental Values Scale (2015 Standardized Version):
 - 19-item instrument measuring three distinct orientations:
 - Anthropocentric (human-centered) values (6 items)
 - Ecocentric (ecosystem-centered) values (7 items)
 - Theocentric (divinity-centered) values (6 items)
 - Established validity through previous large-scale psychometric testing
 - Demonstrated cross-cultural applicability in Persian-speaking populations

Our stratified random sample of 1,968 athletes (from 1,081,042 eligible population) across five provinces ensured:

- Demographic representativeness (gender, age, sport type)
- Geographic diversity (covering different ecological regions)
- Statistical power ($> 90\%$ for medium effect sizes)
- This meticulous measurement approach enabled precise operationalization of complex constructs while maintaining ecological validity - crucial for generating actionable insights about lifestyle-environment value linkages in athletic populations.

3. Research Findings

The data analysis from this study reveals significant relationships between lifestyle patterns and environmental concerns among young athletes. Findings indicate that athletes with more health-conscious lifestyles demonstrate more positive attitudes toward environmental issues, with the strongest correlations observed in healthy eating patterns ($r=0.733$) and leisure time management ($r=0.519$). Among various lifestyle dimensions, four components - health-oriented nutrition, material consumption, leisure activities, and cultural consumption - showed more favorable status, while two aspects (social relationships and religiosity) required special attention. Deeper analysis revealed that athletes with structured leisure plans participated on average 23% more in environmental volunteer activities. A direct relationship was also found between education level and environmental sensitivity. One particularly interesting finding was the significant difference among athletes at different skill levels, showing that as athletic expertise and experience increase, environmental awareness also rises. A noteworthy observation was that while

theocentric values had the highest mean score, they showed the weakest association with athletes' lifestyles, potentially indicating a gap between religious beliefs and practical environmental behaviors. Path analysis demonstrated that lifestyle components collectively explain 25.5% of variations in environmental values, with cultural consumption patterns ($\beta=0.556$) and health-oriented nutrition ($\beta=0.497$) being the strongest predictors. These results suggest that combined cultural-health educational programs could be more effective in enhancing environmental attitudes.

4. Conclusion

This study reveals statistically significant associations between young athletes' lifestyle factors—particularly health-conscious nutrition patterns ($\beta=0.47$, $p<0.01$) and cultural consumption behaviors ($\beta=0.39$, $p<0.05$)—and their environmental values. Elite athletes demonstrate markedly stronger pro-environmental orientations ($M=4.2$, $SD=0.6$ vs. $M=3.1$, $SD=0.8$ in non-elites), attributable to their international exposure and greater social influence. However, dimensions including social relationships ($r=0.18$) and religiosity ($r=0.12$) showed weaker correlations, indicating need for targeted interventions. The 25.5% explanatory power of lifestyle factors ($R^2=0.255$) suggests two evidence-based strategies: Integrated cultural-health education programs and Elite athlete ambassador initiatives leveraging. Lifestyle-focused interventions should be prioritized in sports development programs, with quarterly impact evaluations.

High-performance athletes require structured environmental advocacy training to maximize their influence potential.

Specialized programming must address the social-religiosity gap.

These findings position athlete lifestyles as a critical leverage point for environmental policy, warranting cross-sectoral collaboration between sports ministries and environmental agencies.

Funding

This study was supported by Iran's Ministry of Sport and Youth and academically supervised by Golestan University as part of a national research initiative on athletes' lifestyle models.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the persons for scientific consulting in this paper.

الگوی سبک زندگی جوانان ورزشکار و ارزش های محیط زیستی

غلامرضا خوش فر^{۱*}، بهمن طبیبی^۲

چکیده:

تاریخ دریافت:

۱۴۰۴/۰۵/۱۱

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۴/۷/۱۷

کلید واژه ها:

سبک زندگی؛ ارزش های

محیط زیستی؛ جوانان؛

ورزشکاران.

ارزش ها و هنجارهای اجتماعی با تأثیر بر نظام ارزش های فردی و گروهی، تعامل انسان با طبیعت را مشخص می کنند. ارزش ها نسبتاً پایداری دارند و به مثابه راهنمای اساسی در زندگی افراد مفهوم سازی می شوند، به گونه ای که ارزش ها به جهت گیری های رفتاری افراد شکل می بخشند. این پژوهش با هدف شناسایی تأثیر الگوی سبک زندگی جوانان ورزشکار بر ارزش های محیط زیستی انجام شده است. روش پژوهش از نوع آمیخته (کمی و کیفی) می باشد. در بخش کیفی از روش دلفی برای شناسایی ابعاد الگوی سبک زندگی و تهیه پرسش نامه استفاده و برای سنجش ارزش های محیط زیستی از پرسش نامه ابدی سروستانی (۱۳۹۴) استفاده گردید. پاسخ گویان در قالب طیف پنج گزینه ای لیکرت به سؤالات پاسخ دادند. اعتبار ابزار سنجش از طریق اعتبار همگرا (۰/۷۸۶) و پایایی ابزار نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ (۰/۸۷۹) مورد تأیید قرار گرفت. جامعه آماری شامل کلیه ورزشکاران ۱۵ تا ۳۵ سال دارای حداقل پنج سال سابقه ورزش بودند. نمونه ها براساس تقسیم بندی برنامه توسعه وزارت کشور با استفاده از جدول کوکران از پنج استان منتخب (تهران، اصفهان، کردستان، خوزستان و گلستان) تعداد ۱۹۸۶ نفر تعیین و انتخاب شدند. نتایج نشان داد که بین الگوی سبک زندگی و کلیه ابعاد شش گانه آن با ارزش های محیط زیستی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. همچنین الگوی سبک زندگی جوانان ورزشکار قوی ترین رابطه را با ارزش های محیط زیستی زیست بوم محور و ضعیف ترین رابطه را با ارزش های محیط زیستی خدمات محور دارد و ارزش های محیط زیستی انسان محور در حد متوسط قرار گرفته است. این نتایج از یک سو بر نقش فعالیت های ورزشی در تقویت نگرش های محیط زیستی تأکید دارد و از سوی دیگر، نشان دهنده تفاوت در میزان تأثیر پذیری ابعاد مختلف ارزش های محیط زیستی از سبک زندگی ورزشکاران است.

۱ دانشیار، جامعه شناسی، گروه جامعه شناسی و ارتباطات، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه گلستان، گرگان، ایران.

۲ استادیار، مدیریت ورزشی، گروه علوم ورزشی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه گلستان، گرگان، ایران.

مقدمه

در جهان امروز، نگرانی‌های فزاینده درباره محیط زیست، تحولات شگرفی در ارزش‌های فردی و سبک زندگی مردم پدید آورده است. ارزش‌های محیط زیستی، به عنوان چارچوبی اخلاقی و شناختی، تعیین‌کننده نگرش و رفتار انسان در قبال نظام‌های طبیعی هستند. این ارزش‌ها، از یک سو بر منافع مستقیم و غیرمستقیم حاصل از طبیعت برای بشر تأکید دارند و از سوی دیگر، بر حق ذاتی سایر گونه‌ها برای بقا و شکوفایی پای می‌فشارند. در جهان معاصر، این ارزش‌ها از حیطه انتخاب فردی فراتر رفته و به شاخصی کلیدی در سنجش توسعه پایدار و مسئولیت‌پذیری اجتماعی جوامع تبدیل شده‌اند. تغییرات اقلیمی، فروپاشی تنوع زیستی و آلودگی‌های گسترده، همگی بازتاب بحران در نظام ارزشی حاکم بر تعامل انسان با محیط زیست محسوب می‌شوند. بنابراین، واکاوی و تقویت این ارزش‌ها نه تنها یک ضرورت اخلاقی، بلکه پیش‌شرط اساسی برای تضمین آینده‌ای امن و عادلانه برای همه ساکنان کره زمین است. در حدود یک قرن اخیر مفهوم سبک زندگی در حوزه جامعه‌شناسی از اهمیت بسزایی برخوردار شده و به صورت فزاینده‌ای مورد توجه محققان و اندیشمندان قرار گرفته است. سبک زندگی به معنای شیوه زندگی خاص یک فرد، گروه یا جامعه است. این اصطلاح نخستین بار توسط آدلر روان‌شناس اتریشی استفاده شد. سبک‌های زندگی مجموعه‌ای از طرز تلقی‌ها، ارزش‌ها، شیوه‌های رفتار، حالت‌ها و سلیقه‌ها در هر چیزی را در بر می‌گیرد. در بیشتر مواقع مجموعه عناصر سبک زندگی در یک جا جمع می‌شوند و افراد در یک سبک زندگی مشترک می‌شوند. به نوعی گروه‌های اجتماعی اغلب مالک یک نوع سبک زندگی شده و سبکی خاص را تشکیل می‌دهند (Khoshfar and Tayyibi, 2024). بنابراین فهم رفتارهای محیط زیستی افراد با توجه به سبک زندگی متمایز هر گروه، از جهتی نشان‌دهنده و نشأت گرفته از جایگاه خاص هر گروه از افراد در فضای اجتماعی است؛ چراکه براساس دیدگاه بوردیو (۲۰۱۸)، توزیع نابرابر منابع اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی یا همان سرمایه‌ها در میان مردم در موقعیت‌های متفاوت طبقه اجتماعی است (Dastres and Khajeh Nouri, 2010). یکی از گروه‌های مهم جامعه گروه ورزشکاران آن جامعه هستند که سبک زندگی آنان در همه دوره‌ها مورد توجه بوده است و می‌تواند تأثیرات قابل بر قشر نوجوان و جوان جامعه بر جای بگذارد و به همین خاطر سبک زندگی و نوع برخورد آن‌ها با مقوله‌های مختلف اجتماعی می‌تواند حائز اهمیت باشد.

در دنیای کنونی افراد خود را در برابر آنچه می‌خواهند با زندگی شان انجام دهند، مسؤول و پاسخ‌گو می‌دانند. بر همین مبنا با کنار گذاشتن قید و بندها و محدودیت‌های سنتی، برای شیوه‌های زندگی قدیمی جایگزین‌هایی را انتخاب می‌کنند و از سبک‌های زندگی والدین تبعیت نمی‌کنند. آن‌ها سبک‌های زندگی شان را تغییر می‌دهند. این تغییر سبک زندگی بر تمام جوانب زندگی شخص تأثیر خواهد گذاشت و اگرچه لذت بخش است و افراد آن را برمی‌گزینند تا احساس آرامش و راحتی کنند. اما ممکن است تجربه‌ای تلخ باشد؛ زیرا احساس امنیتی که نسل گذشته داشتند در آن وجود ندارد و احتمال دارد فرد درگیر چالش‌ها و مسائل مختلف شود (Bayangani & et al, 2013). سبک زندگی یک ساختار پیچیده همراه با مسائل زیادی می‌باشد (Ganji & et al, 2019). اگرچه افراد اغلب در زمینه سبک زندگی خود دست به انتخاب می‌زنند اما انتخاب‌های بسیاری از آن‌ها محدود است (Kaveh & et al, 2017). سوبل از نظریه پردازانی است که در مورد سبک زندگی نظریه پردازی کرده است. او سبک زندگی را مجموعه‌ای از رفتارهای اجتماعی، رفتارهای محیط زیستی

و رفتارهای مربوط به سلامت می داند (Bayangani & et al, 2013). از میانه قرن بیستم، پیامدهای نگران‌کننده فعالیت‌های بشر بر محیط زیست، توجه بیشتری را به خود جلب کرد. اگر انسان‌ها استفاده از منابع مشترک و طبیعی را کماکان تنها براساس منافع فردی پیش ببرند، به زودی جمعیت کره زمین از ظرفیت‌های طبیعی آن فراتر خواهد رفت و این امر به تخریب محیط زیست برای همه منجر خواهد شد (Haghighian, 2014). در ایران هم رشد سریع جمعیت و توسعه صنعتی - کشاورزی، تخریب شدید محیط زیست و آلودگی محیطی را به وجود آورده است و سطح جنگل‌ها با کاهش جدی مواجه شده است و این کشور در رتبه‌های بالای تولید گازهای گلخانه‌ای قرار دارد و در حوزه شاخص‌های عملکرد زیست محیطی که در سال ۲۰۱۲ از سوی دانشگاه ییل منتشر شد در رتبه ۱۱۴ قرار داشت. این آمارها نشان دهنده وضعیت نامطلوب محیط زیست در ایران است (Farhadian Babadi & et al, 2023). با توجه به حساسیت‌ها و نگرانی‌های ایجاد شده در زمینه بحران محیط زیست، دانشمندان بسیاری در جهان شیوه‌های متنوعی را برای کاهش آسیب‌های به وجود آمده برای زمین ارائه کرده‌اند؛ اما نکته قابل توجه این است که بسیاری از دانشمندان به جای اینکه تغییری در الگوهای رفتاری و انتخاب سبک زندگی جدید متناسب با تحولات زیست محیطی را پیشنهاد کنند، به راه حل‌های فناورانه روی آورده‌اند. درواقع راه حل مشکلات محیط زیستی صرفاً بر دوش فناوری نیست. علی‌رغم اینکه امروزه فناوری‌های پاک عامل مهمی در حل و فصل بسیاری از فشارهای محیط زیستی محسوب می‌شوند، برخی از دانشگاهیان و سیاست‌گذاران حامی محیط زیست توافق دارند که تغییر رفتار افراد از طریق تغییرات عمیق‌تر در جامعه نیز نقشی حیاتی ایفا می‌کنند (Dastres and Khajeh Nouri, 2010). این موضوع معلول عوامل زیادی است و یکی از مهم‌ترین آن‌ها سبک زندگی جامعه است. شیوه‌های کنونی زندگی، انسان را از این مسأله که طبیعت به عنوان منبع ارزشمند حیات باید مورد محافظت قرار گیرد دچار غفلت کرده و این مسأله رفتار و عملکرد او را به گونه‌ای تحت الشعاع قرار داده که درنهایت منجر به تخریب محیط زیست می‌شود. سبک زندگی محیط زیستی زیر مجموعه‌ای از مفهوم عام سبک زندگی است که دلالت بر کنش‌ها و الگوهای رفتاری دارد که از آسیب رساندن به محیط زیست اجتناب می‌ورزند و تضمین‌کننده حد بالای سلامتی محیط زیست است. در مجموع درباره محیط زیست تعریف‌های مختلفی وجود دارد که به معنای عام به تمام محیطی اطلاق می‌شود که انسان به طور مستقیم و غیرمستقیم به آن وابسته است و زندگی و فعالیت‌های او در ارتباط با آن قرار می‌گیرد. سبک زندگی به همه مسأله‌هایی برمی‌گردد که به نوعی به متن زندگی انسان مرتبط هستند، پس هر دو روی هم اثر گذارند. اگر افراد جامعه‌ای بی‌مبالا باشند نحوه زندگی، مصرف و تفریحشان به گونه‌ای خواهد بود که می‌تواند محیط زیست را تخریب کند، ولی اگر زندگی سالمی داشته باشند، محیط زیست سالمی نیز خواهند داشت. در این میان نقش گروه‌های مرجع جامعه نظیر ورزشکاران بیشتر از دیگر گروه‌هاست. سبک زندگی ورزشکاران علاوه بر تأثیری که خود بر محیط می‌گذارد، می‌تواند به عنوان الگوی اقشار جامعه بر گروه‌های دیگر نیز تأثیرگذار باشد. در باب اهمیت و ضرورت تحقیق درباره «تأثیر سبک زندگی ورزشکاران بر ارزش‌های محیط زیستی»، همچنانکه بوی‌کاف و مسکارنهاس (۲۰۱۶) به نقش رویدادهای بزرگ ورزشی و ورزشکاران در ترویج پایداری محیط زیستی اشاره و مفهوم «سبزشویی» را در کنفرانس ریو (۲۰۱۶) معرفی می‌کنند (Boykoff and Mascarenhas, 2016)، بایستی اذعان داشت که پژوهش در این زمینه، درواقع قراردادن دو حوزه بسیار تأثیرگذار در جامعه (ورزش و حفاظت از محیط زیست) در کنار یکدیگر است؛ لذا این تحقیق تنها به بررسی ردپای کربن یک ورزشکار محدود نمی‌شود، بلکه به بررسی نقش او به عنوان

یک «الگوی اجتماعی-فرهنگی» و «سفیر ارزشی» می‌پردازد. از این رو با توجه به اهمیت ارزش‌های محیط زیستی و حفظ محیط زیست برای نسل‌های آینده این تحقیق در پی آن است تا با بررسی تأثیر سبک زندگی ورزشکاران بر ارزش‌های محیط زیستی اولاً ثابت کند آیا الگوی سبک زندگی ورزشکاران بر ارزش‌های محیط زیستی شان تأثیر دارد یا خیر؟ و تأثیر هر کدام از ابعاد مختلف سبک زندگی ورزشکاران را بر ارزش‌های محیط زیستی بررسی کند.

مبانی نظری

ارزش‌های محیط زیستی، شامل جهت‌گیری‌های اساسی فرد در زمینه محیط زیست و نشان دهنده جهان‌بینی وی در برابر جهان طبیعی است. پس می‌توان ارزش‌های محیط زیستی را معیارهایی دانست که به کمک آن‌ها فرد یا گروه یا جامعه امکان می‌یابد اهمیت محیط زیست را ارزیابی کنند (Naemi et al., 2018). مطابق با نظریه استرن، ارزش‌های محیط زیستی از سه مؤلفه اصلی زیست بوم، انسان دوستانه و خودخواهانه تشکیل شده است (Bronfman et al., 2015). هر سه جهت‌گیری ارزشی ممکن است افراد را به انجام امور محیط زیستی ترغیب کنند. ارزش‌های انسان دوستانه در مقابل ارزش‌های خودخواهانه قرار می‌گیرند. در بعد زیست‌بوم بیشتر بر ارزش‌هایی تأکید می‌شود که در راستای حفظ محیط زیست می‌باشند. در بعد انسان دوستانه یا اجتماعی، منافع جمعی بر فردی ترجیح داده می‌شود و بیشتر بر روی مزایا و هزینه‌های درک شده دیگران استوار است. این گونه ارزش‌ها وقتی بروز می‌کنند که تصمیمات محیط زیستی براساس سود و زیان جامعه اتخاذ شوند. نتایج مطالعات مختلف نشان داده است سه مؤلفه جهت‌گیری ارزشی (زیست بوم، انسان دوستانه و خودخواهانه) به‌طور قابل توجهی می‌توانند با همدیگر رابطه داشته باشند (Biswas & Roy, 2015).

مفهوم سبک زندگی، اولین بار در سال ۱۹۲۹ توسط آدلر، روان‌شناس اجتماعی، مطرح شد و بعد از آن در سال ۱۹۶۱ مورد توجه جامعه‌شناسان قرار گرفت (Majdi & et al., 2010). بنا به اعتقاد ریمر (۱۹۹۵) رایج شدن اصطلاح سبک زندگی در واقع به سال‌های اولیه دهه ۱۹۸۰ باز می‌گردد، اما با تأمل در روند تحولات زبان شناختی و جایگزینی اصطلاحات با یکدیگر در طول زمان، درمی‌یابند که علت توجه به مفهوم سبک زندگی در این دوران بدان دلیل است که مفهوم طبقه پیش از این گزینه اصلی برای توضیح تنوع و گوناگونی دنیای اجتماعی و مبنای اصلی شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد بود، به تدریج سودمندی و کارایی خود را از دست داد و یافتن رابطه‌ای قطعی میان تحصیلات، مشاغل، درآمد و نگرش‌های افراد دشوارتر شد. بنابراین، با چرخش صورت-گرفته برای تعریف مبنای هویت اجتماعی از توجه به فعالیت‌های تولیدی به سوی فعالیت‌های مصرفی، مفهوم سبک زندگی، جایگزین مفهوم طبقه شده است (Abazari and Chavishian, 2002). سبک زندگی در ادبیات جامعه‌شناسی از دو مفهوم متفاوت تشکیل شده است. در مفهوم سازی نخست که سابقه آن به دهه ۱۹۲۰ میلادی بازمی‌گردد، سبک زندگی، معرف ثروت و موقعیت افراد و غالباً به عنوان شاخصی برای تعیین طبقه اجتماعی به کار می‌رفته است. در دومین مفهوم سازی نه راهی برای تعیین طبقه اجتماعی، بلکه شکل نوینی دانسته می‌شود که تنها در متن تغییرات فرهنگی مدرنیته و رشد مصرف-گرایی معنا می‌یابد (Khoshfar and Tayyibi, 2024).

بورديو (۲۰۱۸)، سبک زندگی را فعالیت‌های نظام‌مندی می‌داند که از ذوق و سلیقه فرد ناشی می‌شوند و بیشتر جنبه عینی و خارجی دارند و در عین حال به‌صورت نمادین به فرد هویت می‌بخشند و میان اقشار مختلف اجتماعی تمایز ایجاد

می‌کنند. معنا یا به عبارتی ارزش‌های این فعالیت‌ها از موقعیت‌های آن در نظام تضادها و ارتباط‌ها اخذ می‌شود (Bourdieu, 2018, translated by Chavoshian). گیدنز (۲۰۱۶) همچون بوردیو (۲۰۱۸)، در تعریف سبک زندگی معتقد است که سبک زندگی مجموعه‌ای نسبتاً منظم از همه رفتارها و فعالیت‌های یک فرد معین در جریان زندگی روزمره است (According to: Rasoulzadeh, 2016). به نظر گیدنز پیدایش مخاطره محیط زیستی، نه فقط نتیجه مدرنیته و فرآیند جهانی شدن، بلکه یک شاخص آن است و از سبک زندگی انسان مدرن ناشی می‌شود. مصرف بیش از اندازه منابع و معادن طبیعی و آلوده ساختن بیش از پیش محیط زیست، دو جلوه اصلی مسائل محیط زیستی است که نه فقط مسأله یک کشور یا یک حکومت معین، بلکه مسأله جهانیان است (According to: Hajizadeh Maimandi, 2019). این مسائل باعث پیدایش مفهومی به نام نگرانی محیط زیستی شده است، نگرانی محیط زیستی به معنی درجه آگاهی درباره مشکلات محیط زیستی و تلاش فرد برای مشارکت در حل این مشکلات است (Volkan, 2022). هر چقدر ارزش‌های محیط زیستی در افراد بیشتر باشد، نگرانی آن‌ها برای محیط زیست نیز بیشتر خواهد بود (Qodraty & Khodaparast, 2024). ارزش‌های محیط زیستی معیارهایی هستند که به کمک آن‌ها فرد، گروه یا جامعه امکان می‌یابد تا اهمیت محیط زیست را ارزیابی کند. این سؤال که چه چیزی ارزش‌های محیط زیستی ما را شکل می‌دهد، پیچیده است. ارزش‌های یک فرد بیشتر تحت تأثیر خرده سیستم‌ها که شامل شبکه اجتماعی بی واسطه، خانواده، همسایه‌ها، گروه‌های نخستین و غیره هستند، قرار دارند (Tamar, 2019). یک روش برای تعیین عواملی که ارزش‌های محیط زیستی را شکل می‌دهد این است که تجربیات زندگی، عقاید و ارزش‌های زیست بوم گرایان را مطالعه کنیم. تعداد کمی از محققان به این موضوع از این زاویه نگاه کرده و تاریخچه زندگی زیست بوم گرایان را مطالعه کردند. به نظر آنان در دوران کودکی تجربیات محیط طبیعی و خانواده بیشترین تأثیر را دارند (Chawla, 1998).

برخلاف سایر متغیرهای فردی، به ارزش‌های محیط زیستی کمتر پرداخته شده است. به اعتقاد رابینسون و گارات به نقل از اوقتون یکی از دلایل، نوپا بودن این مبحث در رفتارشناسی محیط زیست است، به طوری که بررسی جهت‌گیری ارزشی انسان نسبت به محیط زیست به عصر حاضر مربوط می‌شود. در مجموع می‌توان منبع اصلی تفکیک جهت‌گیری ارزشی را نسبت به محیط زیست ناشی از دو جهت‌گیری ارزشی انسان محور و غیرانسان محور دانست (According to: Oughton, 2003). در این رابطه ارزش‌های اکولوژیکی می‌توانند بر حسب موضع‌گیری فرد در دو بعد مشخص شود: یکی، بعد زیست محور که بیان‌گر حفاظت از محیط زیست (صیانت) است و دیگری، بعد انسان محور که بیان‌گر استفاده (بهره برداری) از منابع طبیعی است (Wiseman and Bogner, 2003). برخی دیگر این جهت‌گیری‌های ارزشی را شامل نوع دوستی اجتماعی، زیست محوری و خودخواهی می‌دانند. در جهت‌گیری نوع دوستی اجتماعی، مشکلات محیط زیستی می‌توانند به دیگر انسان‌ها آسیب برسانند. در جهت‌گیری زیست محور، سایر شکل‌های حیات به غیر از انسان مهم هستند. در جهت‌گیری خودخواهانه، فقط انسان دارای ارزش است و رفاه و آسایش وی مورد توجه قرار می‌گیرد (Kaltenborn & Bjerke, 2002).

پیشینه پژوهش

اگرچه مطالعات زیادی به طور جداگانه به «سبک زندگی» و «محیط زیست» پرداخته‌اند، اما شاخه نوظهور و رو به رشدی در ادبیات علمی وجود دارد که به‌طور مستقیم و مشخص، پیوند بین سبک زندگی ورزشی و مسئولیت پذیری محیط زیستی را بررسی می‌کند. مطالعات اولیه، بیشتر بر پیامدهای محیط زیستی رویدادهای بزرگ ورزشی (مانند المپیک یا جام جهانی) و زیرساخت‌های ورزشی متمرکز بودند. این تحقیقات نشان دادند که صنعت ورزش به عنوان یک بازیگر بزرگ، هم می‌تواند آلاینده باشد و هم پتانسیل بالایی برای ترویج فرهنگ حفاظت از محیط زیست دارد. این پژوهش‌ها بسترساز توجه به مقیاس خرد، یعنی رفتارهای فردی ورزشکاران و تماشاگران، شدند. در این میان سبک زندگی ورزشی به عنوان محرک رفتارهای محیط زیستی مورد توجه قرار گرفت، به طوری که تحقیقات بعدی نشان دادند که بین نگرش‌ها و رفتارهای محیط زیستی و مشارکت در فعالیتهای ورزشی در طبیعت نیز رابطه وجود دارد. به عنوان مثال مَبلی و همکاران (۲۰۱۰) در پژوهشی با عنوان «ورزش‌کننده حامی محیط زیست» دریافتند افرادی که به طور منظم در ورزش‌های فضای باز (مانند کوهنوردی، دوچرخه‌سواری، دویدن) مشارکت دارند، در مقایسه با غیرورزشکاران، نمره بالاتری در شاخص‌های «نگرانی محیط زیستی» و «قصد انجام رفتارهای پایدار محیط زیستی» کسب می‌کنند. آن‌ها استدلال کردند که تماس مستقیم و مکرر با طبیعت در خلال ورزش، باعث ایجاد حس تعلق و مسئولیت نسبت به محیط زیست می‌شود (Mobley et al., 2010). با عنایت به محدود بودن آثار مرتبط با موضوع و خلأ پژوهشی موجود، پیشینه‌های پژوهش در دو بخش داخلی و خارجی مورد نقد و بررسی قرار می‌گیرند.

پیشینه داخلی

فرهادیان بابادی و همکاران (۱۴۰۲) تحقیقی با عنوان «بررسی رفتار زیست محیطی با تأکید بر سبک زندگی مصرف‌گرایی مادی (شهروندان)» انجام دادند و نتایج حاصل از آن نشان داد که بین سبک زندگی مصرف‌گرایی مادی و رفتارهای زیست محیطی (حمایت گر، بی تفاوت و تخریب گر) ارتباط وجود دارد.

شهوولی کوه شوری و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهش خود با عنوان «بررسی رفتارهای زیست محیطی مصرف‌کنندگان ورزشی: تأثیر ابزارهای بازاریابی سبز» به بررسی تأثیر ابزارهای بازاریابی سبز بر رفتار زیست محیطی مصرف‌کنندگان لوازم ورزشی بر روی نمونه‌ای متشکل از ۳۶۸ نفر از اساتید و دانشجویان تربیت بدنی استان اصفهان انجام شد. یافته‌ها نشان داد که ابزار تبلیغات زیست محیطی بیشترین تأثیر و برچسب سبز کمترین تأثیر را بر رفتار خرید مصرف‌کنندگان لوازم ورزشی دارند. نتایج بر لزوم افزایش آگاهی مصرف‌کنندگان از مشخصات سبز محصولات برای ترویج رفتارهای پایدار محیط زیستی به ویژه ورزشکاران تأکید می‌کند.

حسینی و همکاران (۱۴۰۰) در تحقیق خود با عنوان «بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر تخریب محیط زیست (مورد مطالعه: جوانان شهر تهران)» به این نتیجه دست یافتند که مصرف‌گرایی که از مؤلفه‌های اصلی سبک زندگی محسوب می‌شود بر رفتارهای محیط زیستی و میزان تخریب آن تأثیرگذار است.

حاجی زاده میمندی و فلک الدین (۱۳۹۸) تحقیقی با عنوان «سبک زندگی سلامت محور و رفتارهای زیست محیطی مسؤولانه در شهرهای خرم آباد و یزد» انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که هرچه فرد سبک زندگی سلامت محوری را برگزیند، رفتار زیست محیطی مسؤولانه ای نیز خواهد داشت و ارزش بیشتری برای محیط زیست قائل خواهد بود.

صالحی و امام قلی (۱۳۹۸) تحقیقی با عنوان «رسانه، فرهنگ و رفتارهای محیط زیستی (مطالعه موردی: شهروندان سنندج)» به روش کمی انجام دادند که نتایج تحقیق این نشان می دهد که میزان بعد مصرف رسانه ای از سبک زندگی مردم سنندج بر نگرش، ارزش و رفتار محیط زیستی تأثیر دارد.

دسترس و خواجه نوری (۱۳۹۸) در تحقیق خود با «عنوان بررسی رابطه بین سبک زندگی و رفتار زیست محیطی شهروندان شهر شیراز» به این نتیجه رسیدند که هشت متغیر مستقل: سبک زندگی مذهبی، سبک زندگی اینترنتی، سبک زندگی مبادی آداب، سبک غذایی پرخطر، سبک منزل محور، سبک زندگی فرهنگی، سبک زندگی ورزشی و سبک زندگی سلامت محور با رفتار محیط زیستی رابطه معناداری وجود دارد.

رستگار و همکاران (۱۳۹۶) در تحقیقی با عنوان «ارزش های زیست محیطی و سبک زندگی عوامل تعیین کننده رفتار (بوم شناختی) مصرف کننده» به این نتیجه رسیدند که روحیه هیجان طلبی، الگوی زندگی زیستی و سبک زندگی میانه رو بهترین شاخص هایی است که افراد دوست دار محیط زیست را مشخص می کند.

فتحی و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان «تحلیل رفتارهای زیست محیطی ساکنان شهر رشت با تأکید بر سبک زندگی» انجام دادند. یافته های آن ها نشان می دهد که بین سبک زندگی و رفتارهای زیست محیطی رابطه معنی داری وجود ندارد.

ادهمی و اکبر زاده (۱۳۹۰) در تحقیقی با عنوان «بررسی عوامل فرهنگی مؤثر بر حفظ محیط زیست شهر تهران (مطالعه موردی مناطق ۷ و ۱۳ تهران)» انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد که متغیرهای احساس مسؤولیت، اخلاق اجتماعی، آموزش و ارزش های سنتی و دینی بر حفظ محیط زیست و رفتارهای محیط زیستی مؤثر هستند؛ اما با توجه به یافته های این تحقیق نشان داده شده است که متغیر هنجارسازی بر حفظ محیط زیست تأثیری ندارد. در یک نتیجه گیری کلی می توان گفت که فرهنگ، عامل تعیین کننده رفتارهای افراد در یک جامعه است.

پیشینه خارجی

کیالو و ماکالا (۲۰۲۴) در تحقیقی با عنوان «تأثیر سبک زندگی بر عوامل محیطی (تحلیل تجربی رفتار شهروندان فرانسوی نسبت به محیط زیست)» به این نتیجه رسیدند که سبک زندگی بر عوامل محیط زیستی نظیر نحوه مصرف انرژی و مدیریت ضایعات مواد غذایی تأثیرگذار است.

بوهلرنگن و ویوم (۲۰۲۲) در تحقیقی با عنوان «نگرش ها، رفتارها و مسؤولیت پذیری محیط زیستی ادراکات در میان جوانان نروژی» به این نتیجه دست یافتند که ارتباط، مراقبت و اعتماد به نفس ارتباط معنی داری با میزان مسؤولیت آن ها در قبال موضوعات محیط زیستی دارد.

باربر و تیلور پیرامون (۲۰۱۰) تقسیم بندی بازار برای کالاهای بوم شناختی، به تأثیر قابل توجه محیط زندگی بر گرایش‌های بوم شناختی مصرف کننده پی بردند که نشان دهنده توجه هرچه بیشتر و روز افزون مصرف کنندگان به مسائل محیط زیستی می‌باشد.

در تحقیق دیگری آلونسو (۱۹۹۹) بیان کرده است که اخیراً مردم با عادت‌های جدیدی سازگار شده اند و سبک‌هایی را در پیش گرفته اند که به محیط زیست اهمیت بیشتری می دهد و به آن احترام زیادی می گذارند. همچنین این محقق نشان داد که مردم لذت بردن از طبیعت را دوست دارند و به سالم و متعادل نگه داشتن تغذیه خود و تناسب اندامشان توجه دارند.

شوارتز (۱۹۹۴) استدلال می کند که گروهی از ارزش های خود تعالی سازی و خود ارتقایی، نحوه برخورد با محیط زیست را تحت تأثیر قرار می‌دهند. به-خصوص آن دسته از ارزش‌هایی که مربوط به عوامل تشکیل دهنده خود ارتقایی (قدرت، دارایی‌ها) بوده و رابطه منفی با فعالیت‌های محیط زیستی دارد.

کارتی و شروم (۱۹۹۳) در تحقیقات خود به این نتیجه رسیدند که ارزش‌هایی مانند عزت نفس، خودشکوفایی و احترام به دیگران عوامل تعیین کننده در فعالیت‌های مربوط به بازیافت زباله‌ها هستند. لیورس و همکاران (۱۹۸۶) ثابت کردند افراد دارای ارزش‌ها و سبک زندگی مذهبی و سنت گرا (مؤمنین) به فعالیت‌های گروهی در بهبود وضعیت شرایط جامعه، مثلاً شرایط محیطی علاقه مند هستند.

جمع‌بندی پیشینه پژوهش

در بستر ایران، به نظر می‌رسد سبک‌های زندگی مبتنی بر خودکنترلی (سلامت‌محوری، میانه‌روی، مذهبی) بیشترین هم‌سوایی را با ارزش‌های محیط زیستی دارند، در حالی که سبک‌های زندگی مصرف‌گرا و مادی رابطه معکوس با این ارزش‌ها نشان می‌دهند. تحقیقات خارجی بر نقش محوری سیستم ارزشی فرد (به‌ویژه ارزش‌های خودتعالی در مقابل خودارتقایی) و نیز عوامل روان‌شناختی (مانند احساس ارتباط و مسئولیت) به عنوان پایه‌های شکل‌دهنده سبک زندگی هم‌سو با محیط زیست تأکید دارند. هر دو دسته تحقیقات داخلی و خارجی به طور همگرا تأیید می‌کنند که ارزش‌های فردی و الگوی سبک زندگی، تعیین‌کننده‌های قدرتمندی برای رفتار محیط زیستی هستند.

فرضیات تحقیق

فرضیه کلی: بین الگوی سبک زندگی ورزشکاران و ارزش‌های محیط زیستی آنان ارتباط معنی داری وجود دارد.

فرضیات فرعی

- ۱- بین الگوی مصرف مادی ورزشکاران و ارزش‌های محیط زیستی آنان ارتباط معنی داری وجود دارد.
- ۲- بین الگوی مصرف فرهنگی ورزشکاران و ارزش‌های محیط زیستی آنان ارتباط معنی داری وجود دارد.
- ۳- بین الگوی اوقات فراغت ورزشکاران و ارزش‌های محیط زیستی آنان ارتباط معنی داری وجود دارد.
- ۴- بین الگوی روابط اجتماعی ورزشکاران و ارزش‌های محیط زیستی آنان ارتباط معنی داری وجود دارد.
- ۵- بین الگوی دین داری ورزشکاران و ارزش‌های محیط زیستی آنان ارتباط معنی داری وجود دارد.
- ۶- بین تغذیه الگوی سلامت محور ورزشکاران و ارزش‌های محیط زیستی آنان ارتباط معنی داری وجود دارد.

- ۷- جنسیت بر رابطه بین الگوی سبک زندگی ورزشکاران و ارزش‌های محیط زیستی آنان تأثیرگذار است.
- ۸- سطوح قهرمانی بر رابطه بین الگوی سبک زندگی ورزشکاران با ارزش‌های محیط زیستی آنان تأثیرگذار است.

روش تحقیق

روش تحقیق حاضر از لحاظ هدف، کاربردی، از لحاظ زمان، مقطعی و از لحاظ ماهیت از نوع آمیخته شامل کیفی (دلفی) و کمی (پیمایشی) است. در مرحله اول از روش تحقیق کیفی (دلفی) برای شناسایی شاخص‌ها و ابعاد سبک زندگی اسلامی-ایرانی استفاده شد. دلفی روشی است که برای رسیدن به نظر یا تصمیم گروهی، از طریق نظرخواهی از گروهی کارشناسان انجام می‌شود. کارشناسان و متخصصین، در چند نوبت به پرسش‌نامه‌ها پاسخ می‌دهند و پاسخ‌ها پس از هر نوبت جمع‌آوری شده و با گروه به اشتراک گذاشته می‌شود. هدف نهایی این است که به یک اجماع درست و دقیق گروهی رسیده شود. برای این منظور با ارسال چک لیست ابعاد و مؤلفه‌های سنجش سبک زندگی اسلامی-ایرانی برای افراد خبره (نخبگان علمی و فنی شامل اساتید دانشگاه و مدیران و کارشناسان ادارات ورزش و جوانان استان‌ها و وزارت ورزش و جوانان)، داده‌ها و اطلاعات لازم از تعداد ۱۹ نفر خبره در چهار دور پس از اصلاح شاخص‌ها و مؤلفه‌ها، ابعاد نهایی الگوی سبک زندگی اسلامی-ایرانی ورزشکاران احصا و مورد بازنگری و اصلاح قرار گرفت. براساس به کارگیری روش دلفی در نهایت ۶۱ گویه در شش مؤلفه مورد تأیید قرار گرفت. این مؤلفه‌ها عبارت‌اند از: الگوی مصرف فرهنگی، الگوی مصرف مادی، الگوی دین‌داری، الگوی روابط اجتماعی، الگوی گذران اوقات فراغت و الگوی تغذیه سلامت محور. بنابراین ابزار سنجش در این تحقیق پرسش‌نامه محقق ساخته‌ای است که با استفاده از روش دلفی (به شرح سطور بالا) تهیه و تنظیم و نهایی گردید و در بخش کمی مورد استفاده قرار گرفت.

به جهت تأمین اعتبار ابزار سنجش از شاخص اعتبار همگرا استفاده شد. برای اعتبار همگرا باید «میانگین واریانس استخراج شده» محاسبه شود. شاخص میانگین واریانس استخراج شده توسط فورنل و لارکر به سال ۱۹۸۱ معرفی شده است. اعتبار همگرا براساس مدل بیرونی و با محاسبه میانگین واریانس استخراج شده، بررسی می‌شود. این شاخص میزان همبستگی یک سازه با شاخص‌های خود را نشان می‌دهد که هرچه این همبستگی بیشتر باشد، برازش نیز بیشتر است. فورنل و لارکر معتقدند روایی همگرا زمانی وجود دارد که میانگین واریانس استخراج شده از ۰/۵ بزرگ‌تر باشد. مقدار این شاخص برای مفاهیم اصلی تحقیق به شرح جدول ذیل می‌باشد.

مقیاس سنجش ارزش‌های محیط زیستی

مطالعات مختلفی برای شناسایی جهت‌گیری‌های ارزشی نسبت به محیط زیست انجام شده است. برای مثال، مطالعه انجام شده در اسپانیا نشان داد که جهت‌گیری ارزشی به محیط زیست شامل زیست‌بوم محوری، انسان محوری و پیشرفت مادی محور است (Hernandez et al., 2000: 626). با وجود این، مطالعات اندکی به بررسی تجربی جهت‌گیری‌های ارزشی در ایران پرداخته‌اند. برای نمونه می‌توان به مطالعه انجام شده در دانشگاه شیراز اشاره کرد که در آن، سه جهت‌گیری ارزشی نسبت به محیط زیست کشف و تأیید گردید. این سه عبارت‌اند از: ۱- انسان محوری، ۲- زیست بوم محوری و ۳- خدامحوری (Abedi Sarvestani, 2008: 287). تکرار این مطالعه

در دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان نیز به نتایج مشابه دست یافت (Abedi Sarvestani, 2009: 50). برای سنجش ارزش‌های محیط زیستی از پرسش‌نامه عابدی سروستانی و شاه ولی (۱۳۹۱) استفاده شد. مقیاس جهت‌گیری ارزشی که توسط عابدی سروستانی و شاه‌ولی (۱۳۹۱) ارائه شده است، دارای سه بعد انسان‌محوری، زیست‌بوم‌محوری و خدامحوری می‌باشد و در مجموع توسط ۱۹ گزاره (آیتم) مورد سنجش قرار گرفت که هر کدام بر یک دامنه پنج‌گزینه‌ای طیف لیکرت شامل کاملاً موافق (با ارزش عددی ۵، موافق (با ارزش عددی ۴، بی‌نظر (با ارزش عددی ۳، مخالف (با ارزش عددی ۲ و کاملاً مخالف (با ارزش عددی ۱ قرار دارند. پاسخ‌گویان در قالب طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت به سؤالات این پرسش‌نامه پاسخ دادند. اعتبار و پایایی این ابزار نیز مورد تأیید قرار گرفت.

جدول ۱. میانگین، انحراف استاندارد و اولویت گزاره‌های مقیاس جهت‌گیری ارزشی نسبت به محیط زیست

اولویت	انحراف استاندارد	ترکیب خطی غیروزن دار	ابعاد
۳	۰/۷۱۳	۱/۷۸	انسان‌محوری (گزاره‌های شماره ۱، ۵، ۸، ۹، ۱۱، ۱۴، ۱۵)
۲	۰/۴۳۱	۳/۲۰	زیست‌بوم‌محوری (گزاره‌های شماره ۴، ۷، ۱۰، ۱۳، ۱۷، ۱۹)
۱	۰/۴۴۸	۳/۴۸	خدامحوری (گزاره‌های شماره ۲، ۳، ۶، ۱۲، ۱۶، ۱۸)

جدول ۲. مقدار شاخص میانگین واریانس استخراج‌شده

ردیف	مفهوم	میانگین واریانس استخراج‌شده (AVE)	
		آزمون مقدماتی	اجرای اصلی
۱	الگوی سبک زندگی ورزشکاران	۰/۵۶۴	۰/۶۰۲
۲	ارزش‌های محیط زیستی	۰/۶۸۷	۰/۷۸۶

به منظور تعیین پایایی ابزار سنجش از ضرایب آلفای کرونباخ استفاده شد و با میانگین ضریب آلفای کرونباخ معادل ۰/۸۷۹ مورد تأیید قرار گرفت. همچنین با توجه به اینکه شاخص میانگین واریانس استخراجی برای مفهوم کلی الگوی

سبک زندگی اسلامی- ایرانی و ابعاد هفت گانه آن بالاتر از ۰/۵ بوده، مشخص گردید که ابزار سنجش از روایی (اعتبار) لازم نیز برخوردار است.

جامعه آماری پژوهش شامل تعداد ۱۰۸۱۰۴۲ نفر ورزشکاران دختر و پسر ۱۵ تا ۳۵ سال کشور بودند که برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شد و حجم نمونه برای جوامع بزرگ مقیاس در حداکثر مقدار یعنی ۳۸۴ نفر محاسبه و برآورد شد و از آنجا که براساس برنامه توسعه وزارت کشور، پنج استان تهران، اصفهان، کردستان، خوزستان و گلستان برای مطالعه انتخاب شدند، در مجموع ۱۹۲۰ نفر به عنوان حجم نمونه تحقیق تعیین گردید، لکن جهت افزایش اطمینان حجم نمونه به ۲۰۰۰ نفر ارتقاء داده شد و پس از توزیع پرسش نامه ها و حذف پرسش نامه های ناقص، تعداد ۱۹۶۸ پرسش نامه سالم عودت داده و مورد پردازش و تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده ها از بسته نرم افزار آماری اس پی اس ۱ و با لحاظ نمودن سطح سنجش متغیرها برای به کارگیری روش های آماری پیشرفته استفاده شد. نمونه ها به صورت تصادفی طبقه ای متناسب به شرح جدول ذیل انتخاب شدند.

جدول ۳. توزیع فراوانی نمونه های آماری بر حسب جنسیت و به تفکیک استان ها

ردیف	جنسیت استان	مرد		زن		جمع	
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
۱	اصفهان	۲۴۷	۲۱/۳	۱۳۶	۱۶/۹	۳۸۳	۱۹/۴
۲	تهران	۲۰۰	۱۷/۲	۱۹۴	۲۴/۱	۳۹۴	۲۰/۱
۳	خوزستان	۱۹۸	۱۶/۹	۱۹۷	۲۴/۶	۳۹۵	۲۰/۱
۴	کردستان	۲۵۴	۲۱/۸	۱۳۶	۱۶/۹	۳۹۰	۱۹/۷
۵	گلستان	۲۶۶	۲۲/۸	۱۴۰	۱۷/۵	۴۰۶	۲۰/۷
مجموع		۱۱۶۵	۱۰۰	۸۰۳	۱۰۰	۱۹۶۸	۱۰۰

برای دسترسی به نمونه های تحقیق معیارهای ورود به این پژوهش، یعنی داشتن حداقل پنج سال فعالیت در رشته ورزشی مورد توجه قرار گرفت. بر اساس این، ورزشکاران فعال در رشته های گروهی (فوتبال، فوتسال، والیبال، بسکتبال، هندبال) و ورزشکاران فعال در رشته های انفرادی (کشتی، تنیس روی میز، دو و میدانی، وزنه برداری، تیراندازی، کاراته و شنا) با دامنه سنی ۱۵ تا ۳۵ سال از باشگاه های ورزشی منتخب به طور تصادفی براساس جنسیت، سن و رشته ورزشی

انتخاب و مورد مطالعه قرار گرفتند. به منظور توصیف داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی نظیر توزیع فراوانی، میانگین، انحراف معیار و واریانس و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار استنباطی نظیر ضرایب همبستگی، مقایسه میانگین‌ها و ... استفاده شد. در خصوص نرمال بودن داده‌ها، با عنایت به اینکه مقدار نسبت چولگی به خطای استاندارد برای مفهوم الگوی سبک زندگی ۱/۳۳۷ و نسبت کشیدگی به خطای استاندارد ۱/۲۱۹- به دست آمده است که در بازه (۲، ۲-) قرار دارد؛ بنابراین می‌توان گفت توزیع داده‌های متغیر مستقل تحقیق (الگوی سبک زندگی) نرمال است؛ لذا با وجود چنین خصیصه‌ای در داده‌های پایه، استفاده از روش‌های آمار استنباطی و تکنیک‌های پیشرفته آماری مجاز می‌باشد. در تحلیل داده‌های تحقیق به منظور نام‌گذاری و انتخاب ابعاد و مؤلفه‌های اصلی مفهوم سبک زندگی اسلامی- ایرانی، از تحلیل عاملی تأییدی نیز استفاده شده است.

یافته‌ها و بحث

در این بخش ابتدا به توصیف ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و سپس به ارائه نتایج بررسی‌های تحلیلی پرداخته می‌شود. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مربوط به جنسیت پاسخ‌دهندگان، تحصیلات و سطح قهرمانی آن‌ها به تفکیک در جدول ذیل ارائه شده است.

جدول ۴. توزیع فراوانی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی

ویژگی‌ها	گروه‌ها	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۱۱۶۵	۵۹/۲
	زن	۸۰۳	۴۰/۸
تحصیلات	دیپلم و کمتر	۹۲۱	۴۶/۸
	لیسانس	۸۰۹	۴۱/۱
	ارشد و بالاتر	۲۳۸	۱۲/۱
سطح قهرمانی	شهرستانی	۴۵۳	۳۴
	استانی	۶۸۳	۵۱/۳
	ملی	۱۶۳	۱۲/۲
	بین‌المللی	۳۲	۲/۴

همان طور که ملاحظه می شود، حدود ۶۰ درصد از پاسخ گویان مرد و ۴۰ درصد آنان زن بوده اند. توزیع نمونه های آماری بر حسب جنسیت، تابعی از توزیع جمعیت آماری (ورزشکاران) می باشد^۱. براساس سطح تحصیلات، حدود ۴۷ درصد پاسخ-گویان دیپلم و کمتر، ۴۱ درصد آنان لیسانس و حدود ۱۲ درصد آن ها کارشناسی ارشد و بالاتر بوده اند. سطح قهرمانی ورزشکاران مورد مطالعه نشان می دهد که ۳۴ درصد آنان در سطح شهرستان، ۵۱ درصد در سطح استان، ۱۲ درصد در سطح ملی و حدود ۲/۵ درصد در سطح بین المللی مشغول انجام فعالیت های ورزشی بوده اند.

الگوی سبک زندگی و ارزش های محیط زیستی

جدول ذیل شاخص های توصیفی مرکزی و پراکندگی الگوی سبک زندگی و ارزش های محیط زیستی جوانان ورزشکار را نشان می دهد.

جدول ۵. شاخص های توصیفی مرکزی و پراکندگی الگوهای سبک زندگی جوانان و ارزش های محیط زیستی

ردیف	ابعاد الگوی سبک زندگی	تعداد	میانگین	واریانس	چولگی	کشیدگی
۱	الگوی سبک زندگی	۱۹۶۸	۳/۰۱۶	۰/۳۳۵	-۰/۱۵۰	۰/۲۴۵
۲	الگوی تغذیه سلامت محور	۱۹۶۸	۳/۳۹۴	۰/۵۲۳	-۰/۲۵۱	-۰/۳۱۹
۳	الگوی مصرف مادی	۱۹۶۸	۳/۰۸۹	۰/۲۳۳	۰/۱۰۹	-۰/۱۳۸
۴	الگوی گذران اوقات فراغت	۱۹۶۸	۳/۰۳۹	۰/۴۹۹	-۰/۲۰۳	۰/۰۹۲
۵	الگوی مصرف فرهنگی	۱۹۶۸	۳/۰۱۹	۰/۴۱۰	۰/۱۳۶	-۰/۱۸۹
۶	الگوی روابط اجتماعی	۱۹۶۸	۲/۸۶۰	۰/۷۸۳	-۰/۵۹۴	۰/۰۸۳
۷	الگوی دین داری	۱۹۶۸	۲/۶۹۳	۱/۰۶۴	-۰/۷۸۷	۰/۱۵۵
ردیف	ابعاد ارزش های محیط زیستی	تعداد	میانگین	واریانس	چولگی	کشیدگی
۸	ارزش های محیط زیستی	۱۹۶۸	۳/۴۸۳	۰/۴۲۸	۰/۳۲۵	-۰/۴۹۳

۱. منبع: وزارت ورزش و جوانان، آمار ورزشکاران سازمان دهی شده، تابستان ۱۴۰۳.

ردیف	ابعاد الگوی سبک زندگی	تعداد	میانگین	واریانس	چولگی	کشدگی
۹	ارزش‌های محیط زیستی خدامحور	۱۹۶۸	۳/۷۶۴	۰/۸۲۹	۰/۲۲۶	-۰/۷۳۰
۱۰	ارزش‌های محیط زیستی انسان‌محور	۱۹۶۸	۳/۴۱۳	۰/۵۶۶	۰/۰۳۶	-۰/۳۸۴
۱۱	ارزش‌های محیط زیستی زیست‌بوم‌محور	۱۹۶۸	۳/۲۸۳	۰/۶۴۶	-۰/۲۲۳	-۰/۲۴۰

مقایسه ابعاد سبک زندگی نشان می‌دهد که چهار بعد آن (تغذیه سلامت‌محور، مصرف مادی، گذران اوقات فراغت و مصرف فرهنگی) مساوی و یا بزرگ‌تر از میانگین مورد انتظار و دو بعد آن (روابط اجتماعی و دین‌داری) در حد کمتر از میانگین مورد انتظار قرار دارند. همچنین مقایسه مؤلفه‌های ارزش‌های محیط زیستی حاکی از آن است که مؤلفه ارزش‌های محیط زیستی خدامحور بالاتر از میانگین و ارزش‌های محیط زیستی انسان‌محور و زیست‌بوم‌محور در حد کمتر از میانگین مورد انتظار می‌باشند.

جدول ۶. رابطه بین الگوهای سبک زندگی و ارزش‌های محیط زیستی

متغیر مستقل	متغیر وابسته	نام آزمون	تعداد	مقدار آزمون	سطح معنی‌داری	نتیجه
سبک زندگی کل	ارزش‌های محیط زیستی	ضریب اسپیرمن	۱۹۶۸	***۰/۶۸۸	۰/۰۰۰	تأیید
الگوی تغذیه سلامت‌محور	ارزش‌های محیط زیستی	ضریب اسپیرمن	۱۹۶۸	***۰/۷۳۳	۰/۰۰۰	تأیید
الگوی مصرف مادی	ارزش‌های محیط زیستی	ضریب اسپیرمن	۱۹۶۸	***۰/۵۸۷	۰/۰۰۰	تأیید
الگوی روابط اجتماعی	ارزش‌های محیط زیستی	ضریب اسپیرمن	۱۹۶۸	***۰/۵۴۱	۰/۰۰۰	تأیید
الگوی گذران اوقات فراغت	ارزش‌های محیط زیستی	ضریب اسپیرمن	۱۹۶۸	***۰/۵۱۹	۰/۰۰۰	تأیید
الگوی دین‌داری	ارزش‌های محیط زیستی	ضریب اسپیرمن	۱۹۶۸	***۰/۴۴۹	۰/۰۰۰	تأیید
الگوی مصرف فرهنگی	ارزش‌های محیط زیستی	ضریب اسپیرمن	۱۹۶۸	***۰/۴۱۸	۰/۰۰۰	تأیید

بررسی رابطه بین الگوهای سبک زندگی و ارزش‌های محیط زیستی نشان می‌دهد که بین الگوی سبک زندگی و کلیه ابعاد شش‌گانه آن با ارزش‌های محیط زیستی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. شدت رابطه حاکی از آن است که الگوی

سبک زندگی سلامت‌محور قوی‌ترین رابطه و الگوی مصرف فرهنگی ضعیف‌ترین رابطه را با ارزش‌های محیط زیستی دارند. ارزیابی شدت رابطه حاکی از آن است که رابطه بین الگوی مصرف مادی، روابط اجتماعی و گذران اوقات فراغت با ارزش‌های محیط زیستی در حد متوسط و الگوی دین‌داری در حد ضعیف می‌باشد.

جدول ۷. رابطه بین الگوی سبک زندگی و مؤلفه‌های ارزش‌های محیط زیستی

متغیر مستقل	متغیر وابسته	نام آزمون	تعداد	مقدار آزمون	سطح معنی‌داری	نتیجه
سبک زندگی کل	ارزش‌های محیط زیستی زیست‌بوم محور	ضریب همبستگی	۱۹۶۸	۰/۷۵۸***	۰/۰۰۰	تأیید
سبک زندگی کل	ارزش‌های محیط زیستی انسان‌محور	ضریب همبستگی	۱۹۶۸	۰/۵۸۷***	۰/۰۰۰	تأیید
سبک زندگی کل	ارزش‌های محیط زیستی خدامحور	ضریب همبستگی	۱۹۶۸	۰/۲۵۰***	۰/۰۰۰	تأیید
سبک زندگی کل	ارزش‌های محیط زیستی	ضریب اسپیرمن	۱۹۶۸	۰/۶۸۸***	۰/۰۰۰	تأیید

بررسی رابطه بین سبک زندگی و مؤلفه‌های ارزش‌های محیط زیستی نشان داد که الگوی سبک زندگی جوانان ورزشکار بالاترین رابطه را با ارزش‌های محیط زیستی زیست‌بوم محور و پایین‌ترین رابطه را با ارزش‌های محیط زیستی خدامحور دارد و ارزش‌های محیط زیستی انسان‌محور در حد متوسط قرار گرفته است.

اثر جنسیت بر رابطه بین سبک زندگی و ارزش‌های محیط زیستی

جهت ارزیابی اثر جنسیت بر رابطه بین سبک زندگی و ارزش‌های محیط زیستی، با استفاده از کنترل متغیر واسط (جنسیت)، بررسی انجام و نتیجه حاصله در جدول ذیل منعکس شده است.

جدول ۸. اثر جنسیت بر رابطه بین سبک زندگی و ارزش‌های محیط زیستی

متغیر مستقل	متغیر وابسته	متغیر کنترل	مقولات متغیر کنترل	نام آزمون	تعداد	مقدار آزمون	سطح معنی‌داری	نتیجه
سبک زندگی کل	ارزش‌های محیط زیستی	جنسیت	مرد	ضریب همبستگی	۱۱۶۵	۰/۶۹۵***	۰/۰۰۰	تأیید
			زن	ضریب همبستگی	۸۰۳	۰/۶۱۴***	۰/۰۰۰	تأیید
			کل	ضریب همبستگی	۱۹۶۸	۰/۶۸۸***	۰/۰۰۰	تأیید

یافته‌های جدول بالا نشان می‌دهد در جامعه ایرانی خصوصاً در بین جوانان ورزشکار، جنسیت به‌عنوان متغیر مستقل تأثیر معنی‌داری بر رابطه سبک زندگی و ارزش‌های محیط زیستی ندارد. در راستای تأیید این یافته در ایران، قابل ذکر است که براساس گزارش جهانی برابری جنسیتی و محیط زیست (UNDP, 2023) یافته‌ها حاکی از کاهش تفاوت جنسیتی از ۰/۴۵ به ۰/۱۵ در ۵ سال اخیر است. در این زمینه تحصیلات دانشگاهی^۱ و حساسیت نسلی^۲ به‌عنوان مکانیسم‌های خنثی‌کننده تفاوت جنسیتی عمل می‌کنند.

نقش سطح قهرمانی جوانان ورزشکار بر رابطه بین سبک زندگی و ارزش‌های محیط زیستی

در این بخش به بررسی نقش سطح قهرمانی جوانان ورزشکار بر رابطه بین سبک زندگی و ارزش‌های محیط زیستی پرداخته شد که نتایج آن به تفکیک در جدول ذیل ارائه شده است.

جدول ۹. نقش سطح قهرمانی بر رابطه بین سبک زندگی و ارزش‌های محیط زیستی

متغیر مستقل	متغیر وابسته	متغیر مداخله-گر (سطوح قهرمانی)	تعداد	مقدار آزمون ضریب همبستگی	سطح معنی-داری
-------------	--------------	--------------------------------	-------	--------------------------	---------------

^۱ - دارندگان مدرک دانشگاهی تفاوت جنسیتی کمتری نشان می‌دهند (اینگلهارت، ۲۰۲۳).

^۲ - نسل Z تفاوت معناداری در نگرش محیط‌زیستی نشان نمی‌دهد (ریسمان، ۲۰۱۸).

سبک زندگی	ارزش‌های محیط زیستی	شهرستانی	۴۵۳	**۰/۶۶۲	۰/۰۰۰
سبک زندگی	ارزش‌های محیط زیستی	استانی	۶۸۳	**۰/۷۲۰	۰/۰۰۰
سبک زندگی	ارزش‌های محیط زیستی	ملی	۱۶۳	**۰/۷۲۱	۰/۰۰۰
سبک زندگی	ارزش‌های محیط زیستی	بین‌المللی	۳۲	**۰/۸۸۸	۰/۰۰۰
سبک زندگی	ارزش‌های محیط زیستی	کل	۱۳۳۱	**۰/۶۸۸	۰/۰۰۰

براساس نتایج به‌دست‌آمده و با ملاحظه مقدار ضریب همبستگی بین سبک زندگی و ارزش‌های محیط زیستی با نقش مداخله‌ای سطح قهرمانی جوانان ورزشکار کشور، مشخص شد که هرچقدر سطح قهرمانی از سطوح پایین‌تر به سطوح بالاتر افزایش می‌یابد، تأثیر سبک زندگی بر ارزش‌های محیط زیستی نیز افزایش پیدا می‌کند. یافته‌ها نشان داد که بیشترین تأثیرپذیری از سبک زندگی مربوط به ورزشکاران بین‌المللی با ضریب همبستگی ۰/۸۸۸ و کمترین تأثیرپذیری از سبک زندگی مربوط به ورزشکاران سطح شهرستانی با ضریب همبستگی ۰/۶۶۲ می‌باشد. به عبارت دیگر شدت رابطه (اثرگذاری) بین سبک زندگی و ارزش‌های محیط زیستی با مداخله سطح قهرمانی نسبت مستقیم و مثبت دارد؛ به‌طوری‌که شاهد شیب قابل ملاحظه‌ای در شدت رابطه از سطح شهرستانی به سوی بین‌المللی هستیم. بدین ترتیب، اگرچه رابطه بین سبک زندگی و ارزش‌های محیط زیستی کلاً فرو نریخته و معنی‌دار می‌باشد، لکن از کاهش درجه شدت همبستگی به‌صورت نزولی از سطح بین‌المللی به سطح شهرستانی می‌توان مداخله سطح قهرمانی را بر رابطه سبک زندگی و ارزش‌های محیط زیستی استنباط نمود.

تحلیل مسیر اثرات مستقیم و غیر مستقیم مؤلفه‌های سبک زندگی بر ارزش‌های محیط زیستی

تحلیل مسیر شکلی از تحلیل رگرسیون کاربردی است که در آن برای هدایت کردن مساله یا آزمودن فرضیه‌های پیچیده از نمودارهای مسیر استفاده می‌شود. با استفاده از تحلیل مسیر می‌توان اثرهای مستقیم یا غیر مستقیم متغیرهای مستقل بر متغیرهای وابسته را محاسبه کرد (Kerlinger et al, 1973). پس از محاسبه اثرات مستقیم و غیرمستقیم کلیه متغیرها، شاخص‌های آماری گام‌های تحلیل مسیر و مجموع این اثرات در جداول زیر خلاصه شده است.

جدول ۱۰. خلاصه مدل گام‌های تحلیل مسیر تأثیر سبک زندگی بر ارزش‌های محیط زیستی

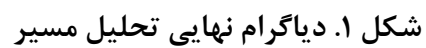
گام‌های تحلیل مسیر	اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم
شاخص‌های آماري					
ضریب همبستگی چندگانه	$R = ۰/۷۷۷$	$R = ۰/۷۰۹$	$R = ۰/۴۹۰$	$R = ۰/۸۸۷$	$R = ۰/۲۳۰$
ضریب تعیین	$R^2 = ۰/۶۰۳$	$R^2 = ۰/۵۰۳$	$R^2 = ۰/۲۴۰$	$R^2 = ۰/۷۸۷$	$R^2 = ۰/۰۵۳$
ضریب تعیین تعدیل یافته	$Adjusted\ R^2 = ۰/۶۰۲$	$Adjusted\ R^2 = ۰/۵۰۱$	$Adjusted\ R^2 = ۰/۲۳۹$	$Adjusted\ R^2 = ۰/۷۸۶$	$Adjusted\ R^2 = ۰/۰۵۳$
خطای معیار (خطای همبستگی)	Std. Error of the Estimate= ۷/۸۳۶۹۹	Std. Error of the Estimate= ۵/۱۰۷۱۴	Std. Error of the Estimate= ۴/۲۰۷۲۱	Std. Error of the Estimate= ۴/۴۹۹۲۲	Std. Error of the Estimate= ۶/۶۱۵۵۹
تحلیل واریانس	$F = ۴۹۷/۴۱۴$	$F = ۳۹۶/۴۰۹$	$F = ۲۰۶/۸۶۳$	$F = ۳۶۲۳/۱۲۱$	$F = ۱۰/۰۴۰۸۰$
سطح معنی داری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
دوربین واتسون	۱/۷۹۰	۱/۶۹۰	۱/۷۴۷	۱/۸۰۹	۱/۵۹۹
روش ورود متغیرها	جبری	جبری	جبری	جبری	جبری

همان‌طور که در جدول خروجی فوق دیده می‌شود، شاخص‌های آماری مهم متغیرهای وارد شده در تحلیل مسیر در ۵ گام متوالی معرفی و مشخص شده‌اند. با توجه به سطح معنی‌داری مقدار محاسبه شده برای ضریب تحلیل واریانس (F) مشخص شده است که ترکیب خطی متغیرهای مستقل (سبک زندگی) به شیوه معنی‌داری قادر به تبیین و پیش‌بینی تغییرات متغیر وابسته (ارزش‌های محیط زیستی) هستند. پس از ترسیم گام‌های تحلیل مسیر به محاسبه اثرات مستقیم و غیرمستقیم کلیه ابعاد سبک زندگی بر ارزش‌های محیط زیستی پرداخته شد که نتایج آن در جدول زیر خلاصه شده است.

جدول ۱۱. مجموع تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته

نام متغیر مستقل	اثرات غیرمستقیم	اثرات مستقیم	مجموع تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم هر مؤلفه
الگوی مصرف فرهنگی	۰/۴۴۹	۰/۱۰۷	۰/۵۵۶
الگوی تغذیه سلامت محور	-	۰/۴۹۷	۰/۴۹۷
الگوی روابط اجتماعی	۰/۲۴۱	۰/۲۲۸	۰/۴۶۹
الگوی دین‌داری	۰/۵۵۲	-۰/۱۴۱	۰/۴۱۱
الگوی مصرف مادی	۰/۱۹۸	۰/۱۷۹	۰/۳۷۷
الگوی گذران اوقات فراغت	۰/۱۷۸	۰/۰۵۷	۰/۲۳۵
مجموع	۱/۶۱۸	۰/۹۲۷	۲/۵۴۵

جدول بالا نتایج تحلیل مسیر را نشان می‌دهد که در آن تأثیرات مستقیم، غیرمستقیم و مجموع تأثیرات متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته (ارزش‌های محیط زیستی) بررسی شده است. تحلیل مسیر به شناسایی روابط علی بین متغیرها کمک می‌کند و نقش هر متغیر مستقل را در پیش‌بینی متغیر وابسته مشخص می‌سازد. همچنان که ملاحظه می‌شود، الگوی مصرف فرهنگی (۰/۵۵۶) و الگوی تغذیه سلامت محور (۰/۴۹۷) بیشترین تأثیر را بر ارزش‌های محیط زیستی دارند. الگوی روابط اجتماعی (۰/۴۶۹) و الگوی دین‌داری (۰/۴۱۱) نیز با تأثیر متوسط، اثر قابل توجهی دارند. الگوی گذران اوقات فراغت (۰/۲۳۵) و الگوی مصرف مادی (۰/۳۷۷) کمترین تأثیر را نشان داده‌اند. مقایسه اثرات مستقیم و غیرمستقیم حاکی از آن است که به استثنای الگوی تغذیه سلامت محور، در کلیه ابعاد سبک زندگی؛ اثرات غیرمستقیم بیشتر از اثرات مستقیم است. در مجموع یافته‌های حاصل از به‌کارگیری تحلیل مسیر نشان می‌دهند که میزان تأثیر مستقیم مؤلفه‌های شش‌گانه سبک زندگی بر ارزش‌های محیط زیستی ورزشکاران برابر با ۹/۲۷ درصد و جمع تأثیر غیرمستقیم آن برابر با ۱۶/۱ درصد و مجموع تأثیر مستقیم و غیرمستقیم آن برابر با ۲۵/۵ درصد محاسبه گردیده است. پس از آنکه ضرایب مسیر برای کلیه مسیرهای تفکیکی به دست آمد، از طریق ترکیب ضرایب فوق مجموع اثرات مستقیم و غیرمستقیم مؤلفه‌های سبک زندگی بر ارزش‌های محیط زیستی محاسبه و تعیین شد که برای کلیه مسیرها در قالب شکل شماره ۱ ارائه شده است.

همچنان که ملاحظه می‌شود در دیاگرام نهایی تحلیل مسیر، مؤلفه «تغذیه سلامت‌محور» با اثر مستقیم قابل ملاحظه خود، به‌عنوان حائلی برای اثرگذاری غیر مستقیم سایر مؤلفه‌های سبک زندگی جاییابی شده است.

جمع بندی و نتیجه گیری

پژوهش حاضر سعی نموده با شناسایی و تعیین وضعیت مؤلفه‌های سبک زندگی جوانان ورزشکار، تأثیر آن را بر ارزش‌های محیط زیستی بررسی نماید. این بررسی به شناخت شش مؤلفه از الگوی سبک زندگی جوانان منتهی شد و تأثیر هر کدام از آن‌ها بر ارزش‌های محیط زیستی مشخص گردید. هرچند عوامل متعددی می‌تواند بر ارزش‌های محیط زیستی افراد تأثیر بگذارد، اما الگوی سبک زندگی افراد می‌تواند یکی از مهم‌ترین آن‌ها باشد و با توجه به نتایجی که در این تحقیق آورده شده است و مقایسه آن با تحقیقاتی که در گذشته در این زمینه انجام شده است، می‌توان روشنگری بیشتری در تقویت رفتارهای حامی محیط زیست انجام داد.

در بررسی مربوط به مؤلفه‌های سبک زندگی مشخص گردید که چهار مؤلفه الگوی تغذیه سلامت‌محور، الگوی مصرف مادی، الگوی گذران اوقات فراغت و الگوی مصرف فرهنگی دارای نمره بالاتر از سطح میانگین مورد انتظار و مؤلفه‌های الگوی روابط اجتماعی و الگوی دین‌داری دارای نمره پایین‌تر از سطح میانگین مورد انتظار هستند. این نتایج با نتایج تحقیق (Khan Mohammadi, 2024)، (Barani, 2022) و (Hosseini Garkani et al., 2022) هم‌خوانی دارد. براساس این شواهد می‌توان گفت جوانان ورزشکار به نوع، حجم و زمان مصرف وعده‌های غذایی خود توجه می‌کنند و تلاش می‌کنند تا با رعایت سلامت غذایی به انتخاب و مصرف غذاهایی که برای بدن مفید و مغذی هستند و به حفظ سلامتی و پیشگیری از بیماری‌ها کمک می‌کنند، اهتمام بیشتری داشته باشند. این رفتار می‌تواند شامل انتخاب غذاهای متنوع و متعادل از گروه‌های غذایی اصلی مانند میوه‌ها، سبزیجات، غلات کامل، پروتئین‌های سالم و چربی‌های سالم است. همچنین شامل محدود کردن مصرف غذاهای ناسالم مانند غذاهای فرآوری شده، چرب، شور و شیرین است. هرچند بسیاری از ورزشکاران به‌ناچار و برای جلوگیری از افزایش وزن و تأثیر منفی آن بر عملکرد دچار نوعی تحمیل در رعایت برنامه غذایی هستند. این نتیجه با نتایج تحقیق (ÇETİNER & Zahit¹, 2023) که در تحقیقی با عنوان تحلیل رفتارهای سبک زندگی سالم ورزشکاران نوجوان در استان وان ترکیه اعلام داشتند، ورزشکاران نوجوان عادات غذایی مناسبی در طول روز دارند، هم‌خوانی دارد. مؤلفه بعدی که توانست نمره‌ای بالاتر از سطح متوسط کسب کند، الگوی گذران اوقات فراغت بود و نتایج نشان داد جوانان ورزشکار به گذران اوقات فراغت خود توجه دارند و آن‌ها برای زمان‌هایی از کارهای روزمره، وظایف شغلی یا تحصیلی فارغ شده برنامه دارند و به فعالیت‌های دلخواه و تفریحی می‌پردازند. این فعالیت‌ها می‌توانند شامل طیف وسیعی از کارها از جمله ورزش تفریحی، مطالعه، شرکت در فعالیت‌های هنری و فرهنگی، مسافرت، باغبانی، دیدار با دوستان و خانواده و غیره باشند. بهره‌مندی مناسب از زمان‌های فراغت می‌تواند ذهن و جسم جوانان ورزشکار را برای فعالیت‌های ورزشی طاقت فرسا آماده‌تر کند. در بخش بعدی از بررسی نیز مشخص شد الگوی مصرف مادی جوانان ورزشکار نیز نمره‌ای بالاتر از سطح میانگین به دست آورده است. آنچه در این تحقیق تحت عنوان مصرف مادی به آن اشاره شد، شامل مسکن، خودرو، خوراک و پوشاک بوده است و با این نتایج می‌توان گفت جوانان ورزشکار به نوع و مکان مسکن، نوع و مدل ماشین، نوع غذا و پوشاک اهمیت می‌دهند و در بعد مصرف فرهنگی نظیر جوانان ورزشکار از حد میانگین بالاتر بوده است. این الگو شامل

¹ÇETİNER & Zahit

انتخاب‌ها، ترجیحات و رفتارهای مصرفی در حوزه‌هایی مانند هنر، ادبیات، موسیقی، سینما، رسانه‌ها، گردشگری و سایر فعالیت‌های مرتبط با فرهنگ است و پیام آور این موضوع است که آن‌ها با مقوله فرهنگی بیگانه نیستند؛ هرچند جا برای بهتر شدن اوضاع نیز وجود دارد. اما جوانان ورزشکار در دو مؤلفه الگوی روابط اجتماعی و الگوی دین‌داری، نمره پایین‌تر از سطح میانگین مورد انتظار به دست آوردند و متأسفانه می‌بایست گفت که جوانان ورزشکار در بخشی از اصول و رفتارها نظیر مهارت‌های کلامی و غیرکلامی، گوش دادن فعال، همدلی، احترام متقابل و توانایی حل تعارض که در تعاملات فردی و گروهی با دیگران ضروری است، دچار مشکل هستند و این مهم باعث می‌شود تا در ایجاد روابط سالم و مؤثر با چالش‌هایی مواجه باشند و این نگرانی در بخش الگوی دین‌داری جوانان ورزشکار نیز مشاهده شده است. الگوی دین‌داری به روش‌های مختلفی که افراد دین‌داری خود را بروز می‌دهند، اشاره دارد. این الگوها می‌توانند شامل باورها، اعمال، احساسات و تجربیات مرتبط با دین باشند. در مطالعه دین‌داری، الگوهای مختلفی مطرح شده‌اند. در پژوهش (Livingston, 2020) استاد گروه حرکت‌شناسی در دانشگاه آژوسا اقیانوس آرام در کالیفرنیا، تحقیقی با عنوان ورزشکاران جوان رقابتی: آیا بین خدا و ورزش انتخاب می‌کنند؟ انجام داد و قصد داشت تا دریابد که آیا ورزشکارانی که در مسابقات رقابتی شرکت می‌کنند از ایمان خود برای غلبه بر مشکلات استفاده می‌کنند یا خیر و به این نتیجه رسید که جوانان ورزشکار مسیحی از ایمان خود برای غلبه بر چالش‌های رقابتی استفاده می‌کنند و از این جهت این نتیجه با نتایج تحقیق حاضر هم‌خوانی ندارد.

در ادامه و با ملاحظه رابطه بین الگوی سبک زندگی و ارزش‌های محیط زیستی مشخص شد بین الگوی سبک زندگی و ارزش‌های محیط زیستی و تمامی مؤلفه‌های مربوط به آن، رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. یعنی با بهبود سبک زندگی میزان ارزشی که جوانان ورزشکار برای محیط زیست قائل هستند نیز افزایش پیدا می‌کند. با توجه به این یافته‌ها می‌توان گفت بخش قابل توجهی از ارزش‌های فعلی جوانان ورزشکار به محیط زیست مربوط به شرایط مناسب سبک زندگی آن‌ها در مؤلفه‌های: الگوی تغذیه سلامت‌محور، الگوی اوقات فراغت، الگوی مصرف مادی و الگوی مصرف فرهنگی است و نقش دو مؤلفه الگوی روابط اجتماعی و الگوی دین‌داری که نمره پایین‌تر از سطح میانگین به دست آوردند، بسیار کم و ناچیز است. همچنین در ادامه بررسی‌ها مشخص شد که در بین مؤلفه‌های مختلف سبک زندگی، مؤلفه الگوی سبک زندگی سلامت‌محور قوی‌ترین رابطه را با ارزش‌های محیط زیستی داراست و از این منظر الگوی مصرف فرهنگی دارای ضعیف‌ترین رابطه است و برای تقویت ارزش‌های محیط زیستی می‌توان بر مؤلفه‌هایی از سبک زندگی تمرکز کرد که دارای رابطه‌ای قوی‌تر با هم هستند. بحث بیشتر درباره رابطه قوی بین الگوی سبک زندگی سلامت‌محور با ارزش‌های محیط زیستی، ما را به غور در نظریه اتصال به طبیعت رهنمون می‌سازد. درواقع می‌توان گفت که نظریه مایر و فرانترز (Mayer & Frantz, 2004: 508) با عنوان «نظریه اتصال به طبیعت» از این نتیجه تحقیق حمایت می‌کند. این نظریه استدلال می‌کند که احساس تعلق عاطفی و اتصال به جهان طبیعی، یک نیاز اساسی است. افرادی که این اتصال را تجربه می‌کنند، نه تنها برای طبیعت ارزش بیشتری قائل می‌شوند، بلکه سلامتی و به‌زیستی خود را در گرو سلامت کره زمین می‌بینند. بنابراین، یک سبک زندگی سلامت‌محور (مانند تغذیه سالم، فعالیت بدنی در طبیعت، کاهش استرس) به‌طور طبیعی با ارزش‌های محیط زیستی (حفاظت از آنچه به آن متصل هستند) هم‌سو می‌شود. این نظریه توضیح می‌دهد که چرا این رابطه می‌تواند

¹ Jennifer Livingston

² Connectedness to Nature Theory

قوی‌ترین رابطه باشد؛ زیرا ریشه در یک نیاز عمیق و خودمختار روان‌شناختی اجتماعی دارد. همچنین با تعمیق در مؤلفه‌های ارزش‌های محیط زیستی و بررسی رابطه آن‌ها با الگوی سبک زندگی مشخص شد مؤلفه ارزش‌های محیط زیستی زیست‌بوم محور قوی‌ترین رابطه را با الگوی سبک زندگی جوانان ورزشکار داراست و با بهبود وضعیت سبک زندگی جوانان ورزشکار، مؤلفه‌ای که بیشتر از همه تحت تأثیر قرار می‌گیرد، مؤلفه ارزش‌های محیط زیستی زیست‌بوم محوری است و این وضعیت می‌تواند به جوانان ورزشکار کمک کند تا به جای تمرکز بر اجزای منفرد و جدا از هم، به کل اکوسیستم و روابط بین موجودات زنده و محیط فیزیکی آن‌ها توجه نمایند. از این منظر ارزش‌های محیط زیستی انسان محور دارای رابطه‌ای متوسط با الگوی سبک زندگی و ارزش‌های محیط زیستی خدامحور در رتبه آخر قرار دارد. هرچند شاید رابطه سبک زندگی و دو مؤلفه ارزش‌های محیط زیستی در حد انتظار نیست، اما به معنی بی‌توجهی با آن نیست. ارزش‌های محیط زیستی انسان-محور بر این باور است که محیط زیست برای انسان‌ها ارزش دارد، نه به خاطر ارزشی که برای خود طبیعت دارد بلکه به این دلیل که برای رفاه و بقای انسان ضروری است. ارزش‌های محیط زیست خدامحور نیز به همین اندازه حائز اهمیت است و باید دانست محیط زیست به‌عنوان یک مخلوق الهی و امانتی از سوی خداوند، دارای ارزش‌های ذاتی و مقدس است و انسان‌ها وظیفه دارند از آن محافظت کنند و در حفظ و تعادل و سلامت آن کوشا باشند و لذا با بهبود الگوی سبک زندگی می‌توان حتی به میزان اندک، این دو مؤلفه را تقویت نمود. نتیجه این تحقیق با نتایج تحقیق (Rastegar & et al, 2017) که در تحقیقات خود با عنوان ارزش‌های زیست‌محیطی و سبک زندگی، عوامل تعیین‌کننده رفتار (بوم‌شناختی) مصرف‌کننده اعلام داشتند، الگوی زندگی زیستی و سبک زندگی میانه‌رو بهترین شاخص‌هایی است که افراد دوستدار محیط زیست را مشخص می‌کند. این افراد کسانی هستند که همیشه برای بهبود خویش تلاش می‌کنند و رفتارهایی در پیش می‌گیرند که چالش جدیدی برایشان ایجاد کند. همچنین آن‌ها با در پیش گرفتن سبک زندگی بوم‌شناختی که عبارت است از "داشتن آگاهی‌های محیط زیستی، انتخاب و مصرف و بازیافت کالاهای قابل بازیافت و شرکت در رویدادهایی که درباره محیط زیست می‌باشد"، شناخته می‌شوند و همچنین نتایج تحقیقات دیانگ که رابطه مثبت بین سبک زندگی میانه‌رو با بازیافت کاغذ و شیشه نشان می‌دهد همخوانی دارد. نتایج تحقیق (Naveh et al., 2011) و (Adhami & Akbarzadeh, 2011) که اعلام داشتند بین میزان دین‌داری با ارزش‌های محیط زیستی ارتباط وجود دارد نتایج این تحقیق را تأیید می‌کند.

با بررسی رابطه بین ابعاد شش‌گانه الگوی سبک زندگی جوانان ورزشکار و ارزش‌های محیط زیستی مشخص شد که مؤلفه الگوی سبک زندگی سلامت‌محور، قوی‌ترین رابطه را با ارزش‌های محیط زیستی داراست و برای بهبود وضعیت ارزش‌های محیط زیستی بهتر است ابتدا سبک زندگی سلامت‌محور جوانان ورزشکار بهبود پیدا کند. از این منظر می‌توان گفت، مؤلفه‌های الگوی مصرف مادی، الگوی روابط اجتماعی، الگوی گذران اوقات فراغت، الگوی دین‌داری و الگوی مصرف فرهنگی به لحاظ شدت رابطه با ارزش‌های محیط زیستی در جایگاه‌های بعدی قرار دارند. این نتیجه با نتایج تحقیق (Naveh et al., 2011) که اعلام داشتند بین میزان دین‌داری و ارزش‌های محیط زیستی و همچنین بین ارزش‌های محیط زیستی و رفتارهای محیط زیستی رابطه معناداری وجود دارد، هم‌خوانی دارد.

با وارد کردن متغیر جنسیت بر رابطه الگوی سبک زندگی با ارزش‌های محیط زیستی مشخص شد که جنسیت تأثیر معنی‌داری بر این رابطه ندارد و این یافته با همه یافته‌هایی که بر برابری جنسیتی تأکید دارند، هم‌سو می‌باشد و از نگاه میزان تأثیری که سبک زندگی بر ارزش‌های محیط زیستی می‌تواند داشته باشد بین جوانان ورزشکار دختر و پسر برابری وجود دارد. این نتیجه با نتایج تحقیقات (Rastegar et al., 2017) هم‌خوانی دارد. اما با دخالت متغیر سطح قهرمانی بر این رابطه مشخص شد هرچقدر سطح قهرمانی جوانان ورزشکار بالاتر می‌رود سبک زندگی آن‌ها بر ارزش‌های محیط زیستی تأثیر بیشتری می‌گذارد و از این نظر، ورزشکاران المپیکی بیشترین تأثیر را بر این رابطه داشتند و با کاهش سطح قهرمانی این رابطه نیز ضعیف‌تر می‌شود و با این قیاس شاهد شیب قابل ملاحظه‌ای در شدت رابطه بین سطح شهرستانی به سوی سطح بین‌المللی هستیم.

در نهایت با مشاهده خروجی‌های مربوط به تحلیل مسیر و یافته‌های مربوط به تأثیر مستقیم و غیر مستقیم مؤلفه‌های سبک زندگی بر ارزش‌های محیط زیستی مشخص شد که میزان مجموع تأثیر مستقیم مؤلفه‌های شش‌گانه مؤلفه‌های سبک زندگی بر ارزش‌های محیط زیستی ورزشکاران برابر با ۰/۹۲۷ و جمع تأثیر غیرمستقیم آن‌ها برابر با ۱/۶۱۸ می‌باشد و همچنین پنج مؤلفه الگوی مصرف مادی، الگوی مصرف فرهنگی، الگوی گذران اوقات فراغت، الگوی روابط اجتماعی و الگوی دین‌داری علاوه بر اینکه به صورت مستقیم بر ارزش‌های محیط زیستی تأثیر می‌گذارند، به صورت غیر مستقیم نیز از طریق تأثیرگذاری بر مؤلفه الگوی تغذیه، بر ارزش‌های محیط زیستی تأثیر گذارند. در این بین، الگوی تغذیه با عدد ۰/۴۹۷ بیشترین و الگوی دین‌داری با عدد ۰/۱۴۱- کمترین اثر مستقیم را بر ارزش‌های محیط زیستی دارند. از این حیث، می‌توان ادعا نمود که جوانان ورزشکاری که به حفظ سلامت غذایی خود اهمیت می‌دهند، ارزش‌های بیشتری برای محیط زیست قائل هستند؛ لذا ارزش‌گذاری به محیط زیست وابسته به ارزش‌گذاری به خود است. این نتیجه با نتایج تحقیق حاجی‌زاده میمند (۱۳۹۸) که در تحقیقی با عنوان سبک زندگی سلامت‌محور و رفتارهای زیست‌محیطی مسئولانه در شهرهای خرم آباد و یزد اعلام داشتند: سبک زندگی و تمام مؤلفه‌های آن بر رفتارهای محیط زیستی تأثیر مستقیم دارند، هم‌خوانی دارد. با توجه به یافته‌های این پژوهش، پیشنهاد می‌شود نهادهای مرتبط با ورزش و محیط زیست (مانند وزارت ورزش، سازمان حفاظت محیط زیست و فدراسیون‌های ورزشی) با طراحی برنامه‌های آموزشی و تبلیغی، آگاهی محیط زیستی ورزشکاران را به‌ویژه در حوزه ارزش‌های زیست‌بوم‌محور ارتقا دهند. همچنین، با توجه به تأثیرپذیری متفاوت ابعاد ارزش‌های محیط زیستی، می‌توان با تقویت جنبه‌های معنوی و اخلاقی ورزش (ارزش‌های خدامحور)، تعادل بهتری در نگرش‌های محیط زیستی جوانان ورزشکار ایجاد کرد. علاوه بر این، سیاست‌گذاران می‌توانند از ظرفیت باشگاه‌ها و رویدادهای ورزشی برای ترویج رفتارهای پایدار و مسئولیت‌پذیری زیست‌محیطی استفاده کنند. این پژوهش نشان می‌دهد که تلفیق ورزش و آموزش محیط زیست می‌تواند به عنوان یک راهکار مؤثر در توسعه فرهنگ حفاظت از محیط زیست مورد توجه قرار گیرد.

حامی مالی

این مقاله مستخرج از طرح پژوهشی ملی با موضوع بررسی الگوی سبک زندگی ورزشکاران می باشد که مورد حمایت مالی وزارت ورزش و جوانان قرار گرفته است.

سهام نویسندگان در پژوهش

نویسنده اول: ۵۰ درصد

نویسنده دوم: ۵۰ درصد

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسندگان از همه افراد، به دلیل راهنمایی علمی و مشارکتشان در این مقاله تشکر و قدردانی می کنند.

منابع

- Abazari, Y., & Chavoshian, H. (2002). From social class to lifestyle: New approaches in the sociological analysis of social identity. *Journal of Social Sciences*, *20*(445), 3–27. (In Persian)
- Abedi Sarvestani, A. (2015). Environmentally friendly values and behaviors: A study in forest parks of Golestan province, *Geography and Planning*, Volume 26, Issue 3, Issue PIP 3, Pages 329-342
- Adhami, A., & Akbarzadeh, E. (2011). Study of cultural factors affecting environmental protection in Tehran (case study of areas 5 and 18). *Journal of Sociology of Youth Studies*, *1*(1), 37–62. (In Persian)
- Alonso, J. (1999). *Comportamiento del consumidor*. ESIC Editorial.
- Anderson, J. C., & Gerbing, D. W. (1988). Structural equation modeling in practice: A review and recommended two-step approach. *Psychological Bulletin*, 103(3), 411–423. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.103.3.411>
- Barani, M., Soleimani, M., & Afkar, A. (2022). Developing a lifestyle model for young athletes in health crises. *Strategic Studies in Sports and Youth*, 21, Articles in Press. Retrieved July 27, 2024, from <https://doi.org/10.22034/ssys.2022.2408.2733> (In Persian)
- Barber, N., Taylor, C., Strick, S (2010). Selective marketing to environmentally concerned wine consumers: A case for location, gender and age, *Journal of Consumer Marketing*, Volume 27, Issue 1, <https://doi.org/10.1108/07363761011012967>
- Bayangani, B., Irandoost, F., & Ahmadi, S. (2013). Lifestyle from a sociological perspective: An introduction to understanding and analyzing the concept of lifestyle. *Lifestyle Quarterly*, *8*(77), 56–74. (In Persian)
- Biswas, A., and Roy, M. (2015). Green products: an exploratory study on the consumer behavior in emerging economies of the east. *Journal of Cleaner Production*, 87, 463-468.
- Bøhlerengen, M., & Wium, N. (2022). Environmental Attitudes, Behaviors, and Responsibility Perceptions Among Norwegian Youth: Associations With Positive Youth Development Indicators. February 2022, volume 13, doi: 10.3389/fpsyg.2022.844324
- Bourdieu, Pierre (2018). *Distinction: A Social Critique of Taste Judgments*, translated by Hassan Chavoshian, Sales Publications, pp. 76-173.
- Boykoff, J., & Mascarenhas, G. (2016). The Olympics, sustainability, and greenwashing: The Rio 2016 experience. *Globalizations*, 13(6), 975-991.

Bronfman, N., Cisternas, P., Lopez-Vazquez, E., Maza, C., and Oyanedel, J. (2015). Understanding attitudes and pro-environmental behaviors in a Chilean community. *Sustainability*, 7, 14133-14152.

Carty, J.A. and Shrum, L.J. (1993), "A structural equation analysis of the relationships of personal values, attitudes and beliefs about recycling, and the recycling of solid waste products", *Advances in Consumer Research*, Vol. 20, pp. 6-641.

Çetiner, E., & Zahit, M. K. (2023). Analysis of healthy lifestyle behaviors of adolescent athletes: The example of Van province. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 8(20), 1539–1556. <http://dx.doi.org/10.35826/ijoecc.672>

Chawla, L. (1998) significant life experiences revisited: a review of research on sources of pro-environmental sensitivity, the journal of environmental education, 29(3), pp. 11-12

Dastres, F., & Khajeh Nouri, B. (2019). Studying the relationship between lifestyle and environmental behavior of Shiraz citizens. *Quarterly Journal of Social Development (formerly Human Development)*, 13(4), 1–30.

Farhadian Babadi. F., Mohseni. A., Azkia. M (2023). Study of environmental behavior with emphasis on material consumerism lifestyle (Tehran citizens). *Socio-cultural changes*, Volume 20, Number 1, Serial 76, Spring 1402, pp. 129-154(In Persian).

Fathi, Z., Kanaani, M. A., Chavushian, H. (2015). Analysis of environmental behaviors of Rasht residents with emphasis on lifestyle, *Cultural Society Research*, Institute for Humanities and Cultural Studies, 6 (3), pp. 103-123. (In Persian)

Fred N. Kerlinger and Pedhazur, E. (1973) *Multiple regression in behavioral research*, New York, Holt, Rinehart and Winston.

Ganji, M., Niazi, M., Mehraban, Z. (2019). Lifestyle typology with emphasis on the role of media among women in Shiraz, *Bi-Quarterly Journal of Contemporary Sociological Research*, 8(14), pp. 155-189. (In Persian)

Ghodrati, s. Bashir Khodapara, R. (2024). Investigating the Effect of Environmental Values on Green Product Purchase Intention with the Mediating Role of Environmental Concerns and the Moderating Role of Green Trust (Case Study: Green Food Consumers in Tabriz). *Journal of Environmental Education and Sustainable Development*, 12(3), 157-173. (In Persian)

Hajizadeh Maimandi. M., Falakuddin. Z (2019). Health-oriented lifestyle and responsible environmental behaviors in the cities of Khorramabad and Yazd, *Bi-Quarterly Journal of Contemporary Sociological Research*, Year 8, Issue 15, Pages 141-172(In Persian).

Haqiqatian, M. (2014). An analysis of the environmental behaviors of Isfahan citizens and the factors affecting them, *Urban and Regional Studies and Research*, 6 (23), pp. 133-144. (In Persian)

Hosseini, F., Haghighian, M., & Hashemian, A. (2021). Study of social and cultural factors affecting environmental degradation (case study: youth in Tehran). *Bi-Quarterly Journal of Economic Sociology and Development*, 10(2), 259–278. (In Persian)

Hosseini Garkani, E., & Agah Harris, M. (2022). Predicting a health-oriented lifestyle based on psychological hardiness with the mediating role of impulsivity in female athletes. *Sports Psychology Studies*, 11(42), 22–41. (In Persian)

Kaveh Firouz, Z., Sarem, A., Farash, N. (2017). Comparison of health-oriented lifestyles of employed and unemployed women in Shiraz with emphasis on demographic variables. *Journal of the Iranian Demographic Association*, Year 12(23), pp. 177-205. (In Persian)

Khan Mohammadi, S. (2024). A sociological study of athletes' lifestyles influenced by religious components. *Strategic Studies of Sports and Youth*, 23, Advance online publication. (In Persian)

<https://doi.org/10.22034/ssys.2024.3241.3366>

Khoshfar, Gh., & Tayebi, B. (2024). Study of the Islamic-Iranian lifestyle pattern of athletes (Research Project). Ministry of Sports and Youth. (In Persian)

Kaltenborn, B.P. and T. Bjerke (2002). Association between environmental value orientations and landscape preference. *Landscape and Urban Planning*, 59, 1-11.

Kialo, S.M., Makala, U.E. (2024). The impact of lifestyle on environmental factors: An empirical analysis of French citizens' behaviour towards environment, *Journal of General Management*, *OnlineFirst*, <https://doi.org/10.1177/03063070241306170>

Livers, S., Serra, P. and Watson, J. (1986), "Religion and visiting hospitalized old people: sex differences", *Psychological Reports*, Vol. 58 No. 3, pp. 705-96.

Livingston, J. (2020). Competitive youth athletes: Are they choosing between God and sports? *International Journal of Children's Spirituality*, Volume 25(Issue 1).

Majdi, A. A., Sadr Nabavi, R., Bahravan, H., & Houshmand, M. (2010). Lifestyle of young people living in Mashhad city and its relationship with parents' cultural and economic capital. *Journal of Social Sciences*, Faculty of Literature and Humanities, Ferdowsi University of Mashhad, *7*(2), 132–161. (In Persian)

Mayer, F. S., & Frantz, C. M. (2004). The connectedness to nature scale: A measure of individuals' feeling in community with nature. *Journal of Environmental Psychology*, 24(4), 503-515.

Mobley, C., Vagias, W. M., & DeWard, S. L. (2010). Predicting pro-environmental behavior: The role of environmental values, attitudes and knowledge. *Management of Environmental Quality: An International Journal*, 21(5), 563–586. <https://doi.org/10.1108/MEQ-12-2019-0264>

- Naemi, A., Rezaei, R., & Mosapour, S. K. (2018). Analysis of environmental constructs affecting rural people's environmental conservation behavior in Baghmalek County, Khuzestan Province. *Iranian Agricultural Extension and Education Journal*, 14(1), 1-22.
- Naveh. A., Foroutan Kia. Sh., Porterkaromi. Mohammad (2011). Investigating the relationship between the level of religiosity and environmental values and behaviors of citizens (Case study: Ahvaz city). *Islamic Azad University, Dehaqan Branch, first year, first issue, winter 2011*, pp. 77-98. (In Persian)
- Oughton, D. (2003). Protection of the environment from ionizing radiation: Ethical issues. *Journal of Environmental Radioactivity*, 66, 3-18.
- Rasoulzadeh Aghadam, S., Afshar, S., Adlipour, S., & Mirmohammad Tabar, A. (2016). Analysis of the relationship between social capital and lifestyle with the tendency to have children (case study: students of Shahid Madani University of Azerbaijan). *Socio-Cultural Strategy*, *5*(3), 107-135. (In Persian)
- Robinson. D., Chris. Garratt (1999), *Ethics: The First Step*, translated by: Aliakbar Abdolabadi, Tehran, Shiraz
- Rastegar, A., Hashemian, M., & Alavi, S. H. (2017). Environmental values and lifestyle as determinants of consumer behavior (ecological). *Scientific-Research Quarterly Journal of Management Studies (Improvement and Transformation)*, *25*(83), 69-92. (In Persian)
- Salehi, S., & Karimzadeh, S. (2014). Examining the impact of environmental values on environmental behavior (A study of urban areas in Urmia). *Social Issues of Iran (Kharazmi University)* , *5*(2), 61-76. SID. <https://sid.ir/paper/503978/fa> (In Persian)
- Salehi, S., & Imamgholi, L. (2019). Media, culture and environmental behaviors (case study: Sanandaj citizens). *Quarterly Journal of Sociology of Culture and Art*, *1*(1), 48-71. (In Persian)
- Shohouli Koh Shouri, J., Askari, A., Mohsetaftian, M., & Bahrami, H. (2022). Investigating the Environmental Behaviors of Sports Consumers: The Impact of Green Marketing Tools. *Sport Marketing Studies*, 3(4), 96-117. doi: 10.22034/sms.2022.62546(In Persian)
- Tamar, m., Wirawan, H., Triani Arfah, T., Putri, R.P.S (2019). Predicting pro-environmental behaviours: the role of environmental values, attitudes and knowledge, *Management of Environmental Quality: An International Journal* © Emerald Publishing Limited 1477-7835 DOI 10.1108/MEQ-12-2019-0264
- Volkan, T. (2022). Investigating the effect of consumers' environmental values on green buying behavior. *Business and Economics Research Journal*, *13*(3), 505-521. https://doi.org/10.20409/berj.2022.386**
- Wiseman, M., and F.X. Bogner (2003). A higher-order model of ecological values and its relationship to personality. *Personality and Individual Differences*, 34, 783-794.